

مطالعه بازار

فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی در ایران

از سری گزارشات بازار فرآورده‌های بیولوژیک

دوره بررسی بازار از سال ۱۳۹۱-۱۴۰۱

۱ مونوکلونال آنتی بادی‌ها

۲ هورمون‌ها

۳ پروتئین‌های ایمنی

۴ فاکتورهای خونی و سایر فاکتورها

۵ آنزیم‌ها

۶ سایر

- مقدمه <
- گزیده‌های گزارش <
- بررسی کلان بازار بیولوژیک دنیا و ایران <
 - اندازه بازار دنیا و ایران
 - بازار واردات و تولیدات داخل ایران
 - دسته بندی فرآورده‌های بیولوژیک دنیا و ایران
 - بازار دسته‌های بیولوژیک ایران
- بررسی بازار مونوکلونال آنتی بادی‌ها در ایران <
 - اندازه بازار
 - بازار واردات و تولیدات داخل
 - بررسی فرآورده‌های موجود در بازار
 - بازیگران اصلی
 - بررسی قیمت فرآورده‌های برتر
- نگاه ویژه: بررسی قیمت‌گذاری در فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی <

مقدمه

فرآورده‌های بیولوژیک

فرآورده‌های بیولوژیک، فرآورده‌هایی می‌باشند که از منابع بیولوژیک (انسان، حیوان، گیاه، قارچ و ...) منشأ می‌گیرند که موجود زنده در تولید محصول نهایی نقش قابل توجهی دارد. این فرآورده‌ها حوزه‌های درمانی متفاوت و تخصصی نظیر انکولوژی، هماتولوژی، ناباروری و ... را پوشش می‌دهند. پس از اتمام پتنت فرآورده‌های بیولوژیک، شرکت‌ها با هدف ارائه‌ی محصولات مقرون به صرفه‌تر و افزایش دسترسی، در راستای تولید فرآورده‌های بیوسیمیلار پیش می‌روند. امروزه فرآورده‌های بیولوژیک، دنیای جدیدی را در عرصه‌ی درمان ایجاد کرده‌اند. براساس گزارش Evaluate Pharma، از ده داروی پرفروش در سال ۲۰۲۳، ۷ مورد به حوزه‌ی بیولوژیک تعلق دارند.

عوامل پیش برنده بازار

۸ میلیارد نفر هم اکنون جمعیت کره زمین را تشکیل می‌دهند. پیری جمعیت، افزایش هزینه‌های بهداشت و درمان، افزایش بروز بیماری‌های مزمن، تغییر سبک زندگی و ... از عوامل پیش برنده‌ی بازار سلامت به شمار می‌روند؛ فرآورده‌های بیولوژیک به دلیل تخصصی بودن به عنوان بخش مهمی از بازار سلامت به شمار می‌روند به گونه‌ای که بازار بیولوژیک دنیا تا سال ۲۰۲۷ با CAGR ۹.۱% رشد خواهد داشت.

زنجیره ارزش فرآورده‌های بیولوژیک

زنجیره ارزش فرآورده‌های بیولوژیک از ۴ مرحله کلی شامل تحقیق (Research)، توسعه (Development)، تولید (Production) و توزیع و فروش (Sales & distribution) تشکیل می‌شود.

چالش‌ها

توجه به این نکته حائز اهمیت است که این صنعت، یک حوزه‌ی دانش محور است؛ بنابراین حضور متخصصان و دسترسی به تجهیزات نوین برای توسعه‌ی فرآورده‌های با کیفیت و اثربخشی بالاتر و عوارض جانبی کمتر از نقش کلیدی برخوردار می‌باشند.

به‌علاوه ساختار پیچیده‌تر مولکول‌های بیولوژیک، فرایند توسعه و تولید این فرآورده‌ها را با چالش‌هایی روبرو کرده است.

روند معاملات در کسب و کارهای حوزه بیولوژیک

سرمایه گذاری در استارت‌آپ‌های بیوتکنولوژی در دنیا روند روبه رشد داشته است. در سال ۲۰۲۱، جذب سرمایه توسط شرکت‌های بیوتکنولوژی در دنیا بالغ بر ۳۲ میلیارد دلار بوده است.

معاملات ادغام و تملیک از روش‌های رایج دیگر برای جذب سرمایه در صنعت بیوتکنولوژی به شمار می‌روند که ارزش این معاملات بالغ بر ۸۰ میلیارد دلار بوده است. ارزش سرمایه گذاری خطرپذیر در این حوزه نیز به ۲۱ میلیارد دلار رسیده است.

هدف تدوین گزارش

فرآورده‌های بیولوژیک، دنیای جدیدی را در حوزه درمان ایجاد کرده‌اند؛ از طرفی این فرآورده‌ها، مولکول‌های پیچیده‌ای می‌باشند که این امر فرایند توسعه و تولید آن‌ها را با چالش‌هایی روبرو کرده است. برای بهبود فرایند درمان و تسهیل دسترسی بیمار به دارو، در گام اول شناخت صحیح وضعیت موجود مورد نیاز است. در این راستا شناخت بازار و درک درست از چالش‌ها و فرصت‌ها می‌تواند زمینه را برای تصمیمات منطقی و پربازده در این حوزه فراهم کند. در این سری گزارشات، بازار بیولوژیک دنیا با نگاه کلان و سپس بازار مونوکلونال آنتی بادی در ایران مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

گزیده‌های گزارش

- بازار بیولوژیک ایران
- بازار مونوکلونال آنتی بادی در ایران

فرآورده‌های بیولوژیک موجود در بازار ایران را می‌توان در ۶ دسته قرار داد:

سهم از بازار
بیولوژیک ۱۴۰۱

دسته‌های بیولوژیک

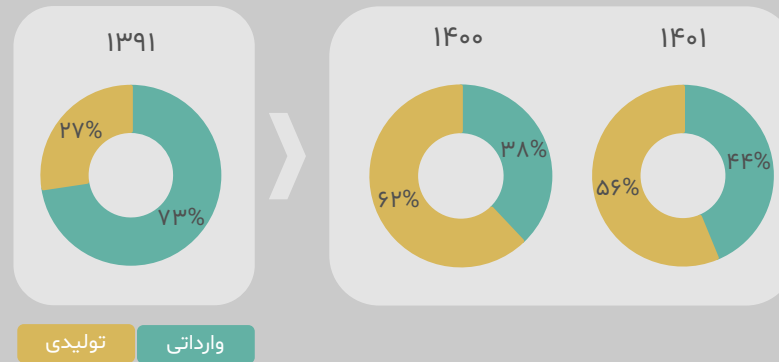
هورمونها	۳۱%
مونوکلونال آنتی بادی	۲۶%
فاکتورهای خونی و سایر فاکتورها	۱۲%
پروتئین‌های ایمنی	۱۱%
آنزیمها	۵%
سایر	۱۵%

- در سال ۱۴۰۱، بیشترین اندازه ریالی بازار مربوط به دسته هورمونها با فروش ریالی بیش از ۵۸ هزار میلیارد ریال پرفروش‌ترین دسته فرآورده‌های بیولوژیک و مونوکلونال آنتی بادی‌ها با فروش ریالی بیش از ۴۷ هزار میلیارد ریال در رده دوم قرار دارد..
- بیشترین رشد سالیانه (YOY) در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰، هورمونها با ۱۳۳٪، فاکتورهای خونی با ۱۲۷٪ و سایر فاکتورها با ۱۱۶٪ بوده است.

مونوکلونال آنتی بادی

با توجه به سیاست‌های حمایت از تولیدات داخل، در طی ۶ سال اخیر، میزان تولیدات داخل فرآورده‌های بیولوژیک از روند صعودی برخوردار بوده است؛ به گونه‌ای که اندازه ریالی تولیدات داخل در سال ۱۴۰۱ به ۱۰۳ هزار میلیارد ریال با سهم بازار ۵۶٪ از بازار بیولوژیک افزایش داشته است.

علی‌رغم روند صعودی اندازه ریالی و سهم بازار تولیدات داخل از بازار بیولوژیک، اندازه ریالی واردات در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰، ۱۳۲٪ رشد داشته است؛ به گونه‌ای که سهم ریالی واردات از کل بازار بیولوژیک از ۳۸٪ در سال ۱۴۰۰ به ۴۴٪ در سال ۱۴۰۱ رسیده است. این میزان از رشد واردات در بازه ۱۰ ساله اخیر بی‌سابقه بوده است.

تولیدات و واردات

<p>۴۳۱ میلیارد دلار اندازه بازار بیولوژیک دنیا، ۲۰۲۲ میلادی</p> <p>CAGR : ۹٫۱٪ (۲۰۲۳-۲۰۲۷)</p> <p>سهم از کل بازار دارو (۲۰۲۲) ۲۹٪</p>	دنيا
<p>۱۸٫۵ هزار میلیارد تومان اندازه بازار بیولوژیک ایران، ۱۴۰۱ شمسی</p> <p>رشد سالیانه (YOY) سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۱۴۰۱ ۱۰۱٪</p> <p>سهم از کل بازار دارو (۱۴۰۱) ۱۶٪</p>	ایران

اندازه بازار بیولوژیک ایران در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰، ۱۰۱٪ رشد داشته است. در بازه سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۶، سهم بازار بیولوژیک از کل بازار دارو، از ۲۲٪ به ۱۵٪ کاهش داشته است، عمده این کاهش به دلیل سیاست‌های قیمت گذاری و عدم افزایش تعداد فرآورده‌های جدید به سبب محصولی کشور بوده است. اما در سال ۱۴۰۱، سهم بازار بیولوژیک از کل بازار دارو به ۱۶٪ افزایش یافت که عمده‌ی این افزایش در پی رشد قیمت فرآورده‌های بیولوژیک صورت گرفته است.

بیشترین سهم از بازار mAb سال ۱۴۰۱
بیشترین رشد سالیانه (YOY) ۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰

۷۰٫۸٪ Panitumumab

۱۷٪ Adalimumab

۲۶٫۸٪ Infliximab

۱۶٪ Trastuzumab

۲۲٫۵٪ Ocrelizumab

۱۵٪ Bevasizumab

اندازه ریالی واردات مونوکلونال آنتی بادی‌ها در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰، ۱۶۲٪ رشد داشته که در ۱۰ سال گذشته بی سابقه بوده است. میزان رشد سالیانه‌ی بازار ریالی واردات در مقایسه با تولیدات داخل در همان سال بیشتر است که بنظر می‌رسد این امر به دلیل سیاست‌های قیمت گذاری و بالاتر بودن قیمت فرآورده‌های وارداتی نسبت به تولیدات داخل صورت گرفته است. علی‌رغم رشد اندازه ریالی بازار واردات در سال ۱۴۰۱، همچنان ۷۴٪ از بازار مونوکلونال آنتی بادی از طریق تولیدات داخل تامین می‌شود.

۴٫۷ هزار میلیارد تومان

اندازه بازار مونوکلونال آنتی بادی در ایران،

۱۴۰۱ شمسی

رشد سالیانه (YOY) در سال ۱۴۰۱
نسبت به سال ۱۴۰۰

۶۵٪

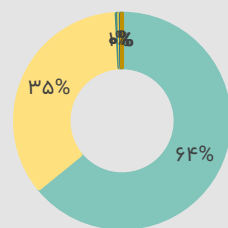
اندازه و
رشد بازار

سهم از بازار بیولوژیک (۱۴۰۱) ۲۵٪

رشد سالیانه (YOY)	سهم	اندازه (میلیارد ریال)	سال	تولیدات
۸۶٪	۸۳٪	۲۴,۱۴۲	۱۴۰۰	
۴۵٪	۷۴٪	۳۵,۰۷۹	۱۴۰۱	

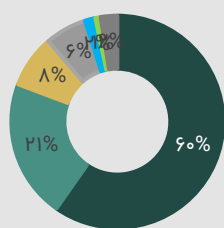
رشد سالیانه (YOY)	سهم	اندازه (میلیارد ریال)	سال	واردات
-۲٪	۱۷٪	۴,۸۰۷	۱۴۰۰	
۱۶۲٪	۲۶٪	۱۲,۵۷۴	۱۴۰۱	

سهم بازار تولیدکنندگان ۱۴۰۱

- آریوژن فارمد
- تحقیقاتی و تولیدی سیناژن
- اکترو خاورمیانه
- کارخانجات دارو پخش
- اکتورکو
- پرسیس ژن پار

سهم بازار واردکنندگان ۱۴۰۱

- روژین دارو
- بهستان دارو
- کوبل دارو
- رویان دارو
- سایر
- شفا یاب گستر
- پارا طب خاورمیانه

اندازه بازار مونوکلونال آنتی بادی‌ها در ایران در بازه ۶ سال اخیر از روند صعودی برخوردار بوده و در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰، ۶۵٪ رشد داشته است. رشد ریالی بازار مونوکلونال آنتی بادی در مقایسه با رشد ریالی بازار بیولوژیک در سال ۱۴۰۱ کمتر است. سهم بازار مونوکلونال آنتی بادی‌ها از بازار بیولوژیک از ۳۱٪ در سال ۱۴۰۰ به ۲۵٪ در سال ۱۴۰۱ کاهش داشته است؛ بنظر می‌رسد این امر به دلیل عدم افزایش قیمت این دسته از فرآورده‌ها در مقایسه با سایر دسته‌ها و نیز کاهش فروش توسیلیزومب می‌باشد. توسیلیزومب به دلیل اندیکاسیون آن در مدیریت کووید-۱۹، در سال ۱۴۰۰ بالغ بر ۶ هزار میلیارد ریال فروش داشته است.

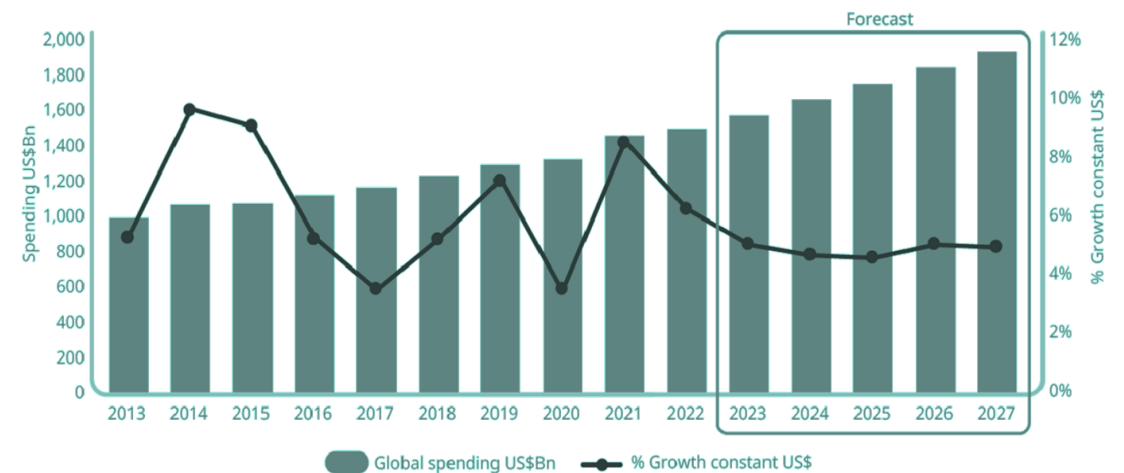
بررسی کلان بازار

- فرآورده‌های بیولوژیک دنیا و ایران

اندازه بازار دارو در دنیا

- اندازه بازار دارو در دنیا در سال ۲۰۲۲ میلادی، بالغ بر ۱۵۰۰ میلیارد دلار بوده است که پیش‌بینی می‌شود با CAGR ۴.۷٪ تا سال ۲۰۲۷ میلادی رشد کرده و به ۱۹۱۷ میلیارد دلار برسد.

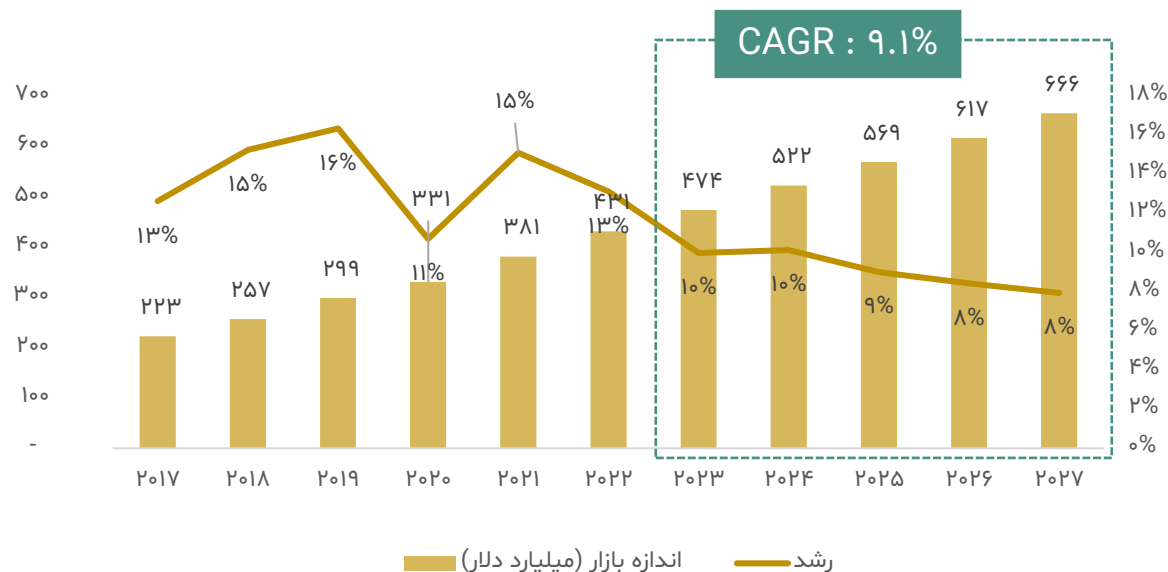
اندازه بازار دارو دنیا (میلیارد دلار) و رشد سالیانه (YOY)

اندازه بازار بیولوژیک در دنیا

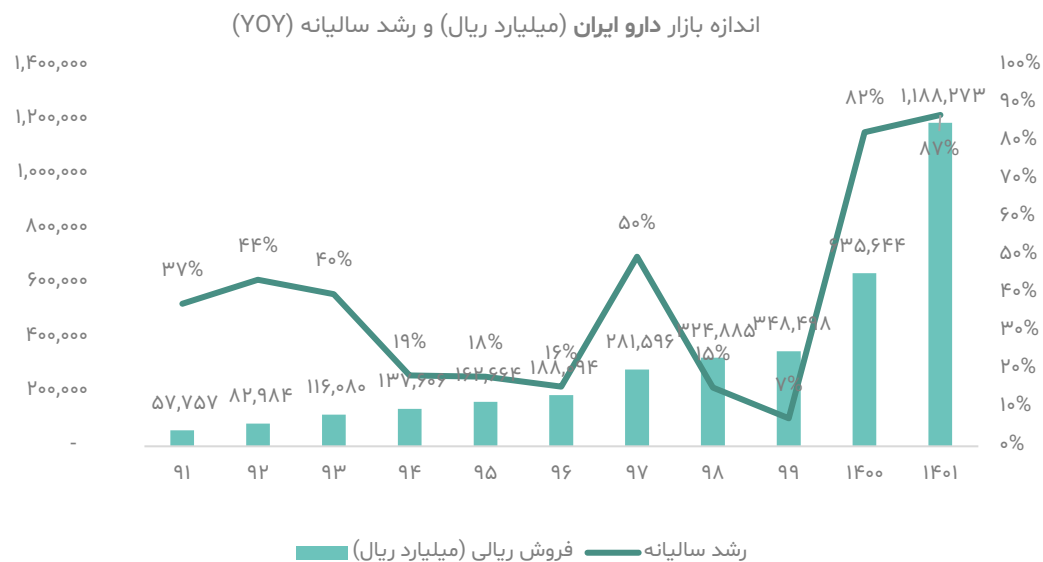
- اندازه بازار بیولوژیک دنیا در سال ۲۰۲۲ میلادی، ۴۳۱ میلیارد دلار بوده است و پیش‌بینی می‌شود با CAGR ۹.۱٪ رشد کرده و به ۶۶۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۷ میلادی افزایش یابد. در سال ۲۰۲۲ میلادی، ۳.۸-۵.۸٪ از این بازار، به فرآورده‌های بیوسیمیلار اختصاص داشته که ارزش آن بالغ بر ۱۶-۲۴ میلیارد دلار است.

اندازه بازار بیولوژیک دنیا (میلیارد دلار) و رشد سالیانه (YOY)

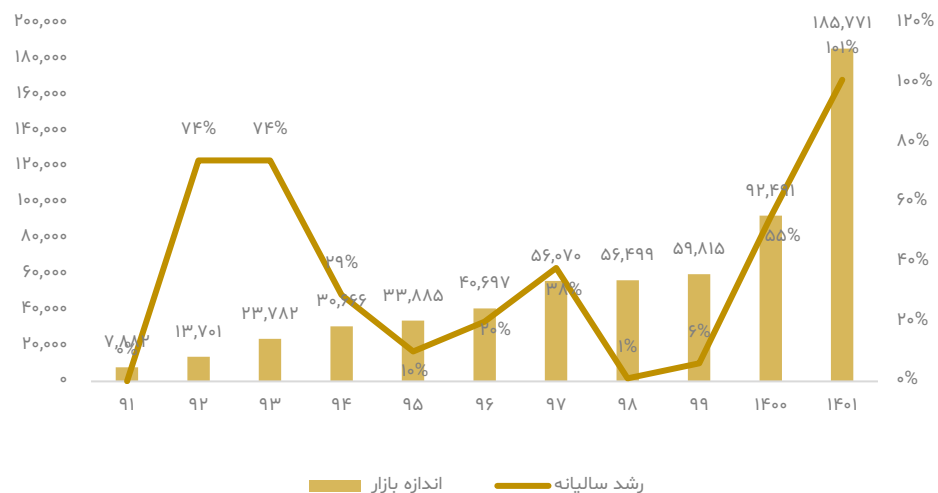

اندازه بازار دارو و بیولوژیک در ایران

- اندازه بازار دارو در ایران در سال ۱۴۰۱ شمسی بالغ بر ۱۱۸۸ هزار میلیارد ریال بوده است که نسبت به سال ۱۴۰۰، ۸۷٪ رشد داشته است. عمده این افزایش اندازه ریالی بازار دارو ناشی از افزایش قیمت فرآورده‌های دارویی بعد از طرح دارویار و آزاد شدن نرخ ارز بوده است.
- اندازه بازار بیولوژیک ایران در سال ۱۴۰۱ شمسی بالغ بر ۱۸۸ هزار میلیارد ریال بوده است که نسبت به سال ۱۴۰۰، ۱۰۱٪ رشد داشته است؛ بالا بودن رشد سالیانه (YOY) اندازه ریالی بازار بیولوژیک در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ در مقایسه با رشد سالیانه بازار دارو در بازه مذکور به این دلیل است که افزایش قیمت فرآورده‌های بیولوژیک نسبت به افزایش قیمت کل بازار دارو بیشتر بوده است.

اندازه بازار بیولوژیک ایران (میلیارد ریال) و رشد سالیانه (YOY)

فروش عددی مربوط به سال‌های ۹۷،۹۸ و ۱۴۰۱ قابل اتکا نمی‌باشند.

سال	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱
فروش ریالی (میلیارد ریال)	۵۷,۷۵۷	۸۲,۹۸۴	۱۱۶,۰۸۰	۱۳۷,۶۰۶	۱۴۲,۶۴۴	۱۸۸,۰۹۴	۲۸۱,۵۹۶	۳۲۴,۸۸۵	۳۴۸,۴۹۸	۶۳۵,۶۴۴	۱,۱۸۸,۲۷۳
رشد فروش ریالی (YOY)	-	۴۴%	۴۰%	۱۹%	۱۸%	۱۶%	۵۰%	۱۵%	۷%	۸۲%	۸۷%
فروش عددی (میلیون عدد)	۳۸,۵۵۸	۳۴,۲۴۲	۴۰,۶۵۵	۳۹,۲۰۰	۴۰,۶۶۵	۳۸,۷۶۷	۱,۴۰۸	۱,۶۱۱	۴۴,۵۲۲	۴۹,۸۰۸	۲,۳۷۵
رشد فروش عددی (YOY)	-	-۱۱%	۱۹%	-۴%	۴%	-۵%	-۹۶%	۱۴%	۲۶۶۳%	۱۲%	-۹۵%

سال	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱
فروش ریالی (میلیارد ریال)	۷,۸۸۲	۱۳,۷۰۱	۲۳,۷۸۲	۳۰,۶۶۶	۳۳,۸۸۵	۴۰,۶۹۷	۵۶,۰۷۰	۵۶,۴۹۹	۵۹,۸۱۵	۹۲,۴۹۱	۱۸۵,۷۷۱
رشد فروش ریالی (YOY)	-	۷۴%	۷۴%	۲۹%	۱۰%	۲۰%	۳۸%	۱%	۶%	۵۵%	۱۰۱%
فروش عددی (میلیون عدد)	۶۶	۶۱	۱۴۹	۷۵	۸۰	۸۵	۲۴	۲۵	۸۳	۱۰۴	۳۳
رشد فروش عددی (YOY)	-	-۷%	۱۴۳%	-۵%	۷%	۶%	-۷۱%	۳%	۲۳۳%	۲۶%	-۶۹%

سهم بازار بیولوژیک از کل بازار دارو در دنیا و ایران

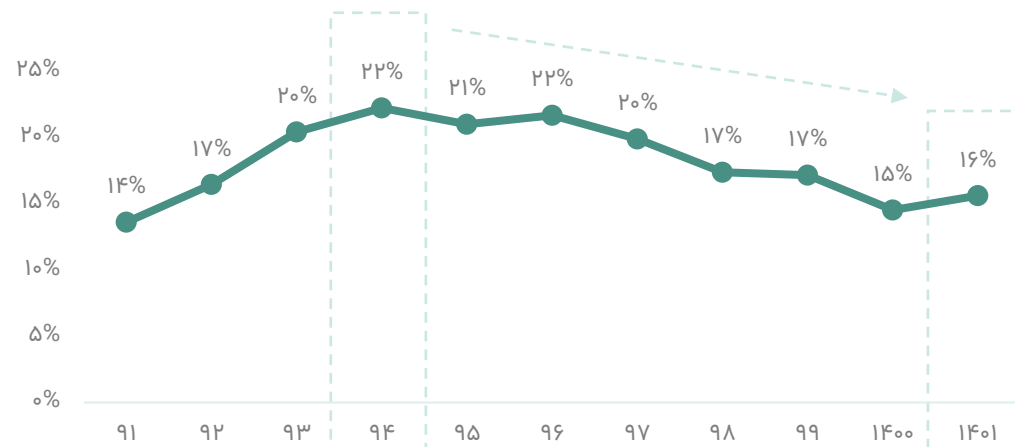
- در سال ۱۴۰۱، سهم بازار بیولوژیک از کل بازار دارو در ایران به ۱۶٪ افزایش داشته که عمده‌ی این افزایش به دلیل رشد قیمت فرآورده‌ها پس از طرح دارویار بوده است.

در مجموع، افزایش سهم تولیدات داخل و کاهش قیمت این فرآورده‌ها در مقایسه با نمونه‌های وارداتی، موجب کاهش سهم بازار بیولوژیک از کل بازار دارو در ایران در طی چند سال اخیر شده است.

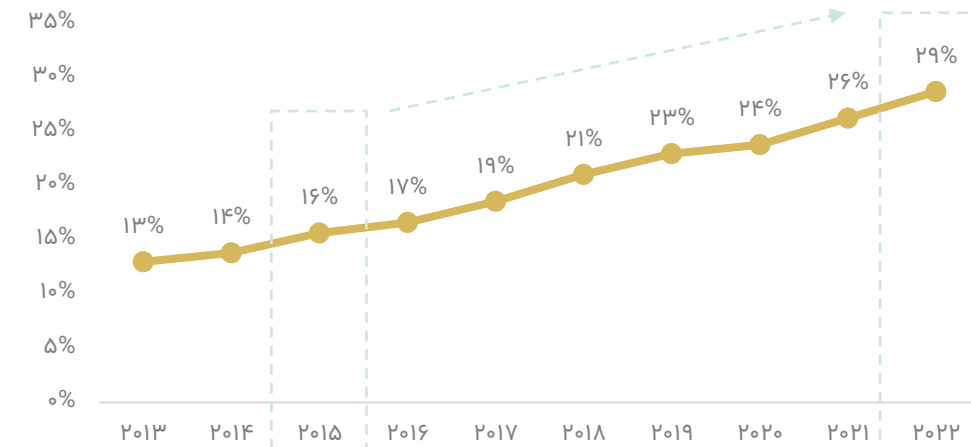
در نگاه کلان، پایین بودن سهم بازار بیولوژیک از کل بازار دارو در ایران در مقایسه با دنیا که به دلیل پایین بودن قیمت فرآورده‌ها در ایران و محدود بودن تعداد فرآورده‌های موجود در بازار در مقایسه با دنیا می‌باشد، پتانسیل‌های بالقوه‌ی این بازار را در ایران خاطر نشان می‌کند.

- بیشترین سهم بازار بیولوژیک از کل بازار دارو در ایران ۲۲٪ بوده که مربوط به سال ۱۳۹۴ می‌باشد. این درحالیست که در همان سال، سهم بازار بیولوژیک از کل بازار دارو در دنیا ۱۶٪ بوده و کمتر از سهم آن در ایران است. این درحالیست که سهم بازار بیولوژیک از کل بازار دارو در ایران از ۲۲٪ در سال ۱۳۹۴ به ۱۵٪ در سال ۱۴۰۰ کاهش داشته است. بنظر می‌رسد روند نزولی سهم بازار بیولوژیک از کل بازار دارو در ایران ناشی از دو علت باشد :
 ۱. قیمت فرآورده‌های بیولوژیک در ایران در مقایسه با دنیا کمتر بوده و افزایش نداشته است.
 ۲. تعداد فرآورده‌های جدید اضافه شده به لیست دارویی کشور در مقایسه با تعداد فرآورده‌های بیولوژیک جدیدی که وارد بازار دنیا می‌شوند، کمتر بوده است.

سهم بازار بیولوژیک از کل بازار دارو در ایران

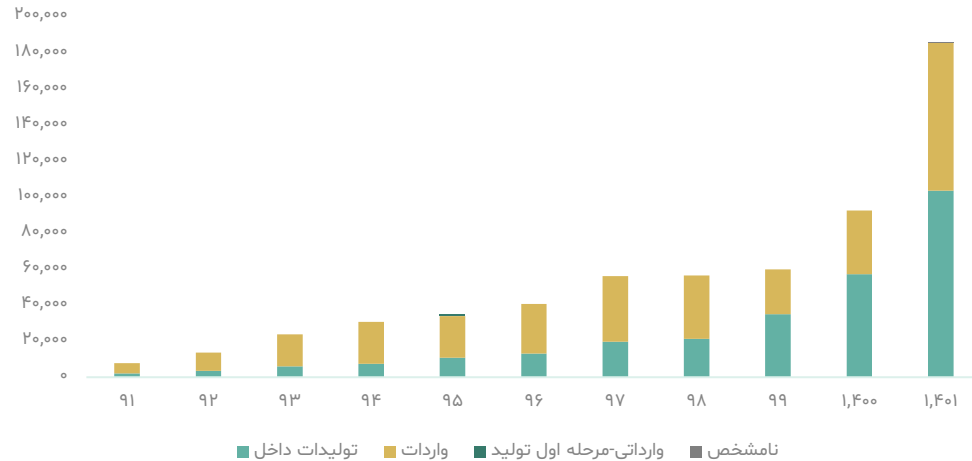
سهم بازار بیولوژیک از کل بازار دارو در دنیا

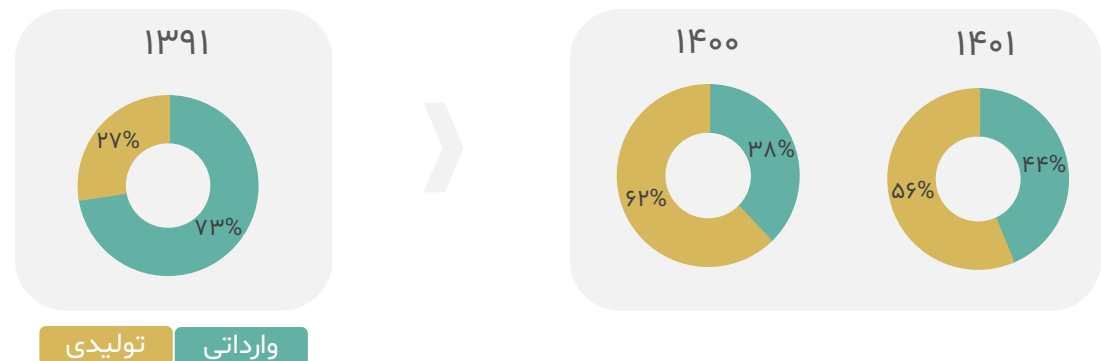
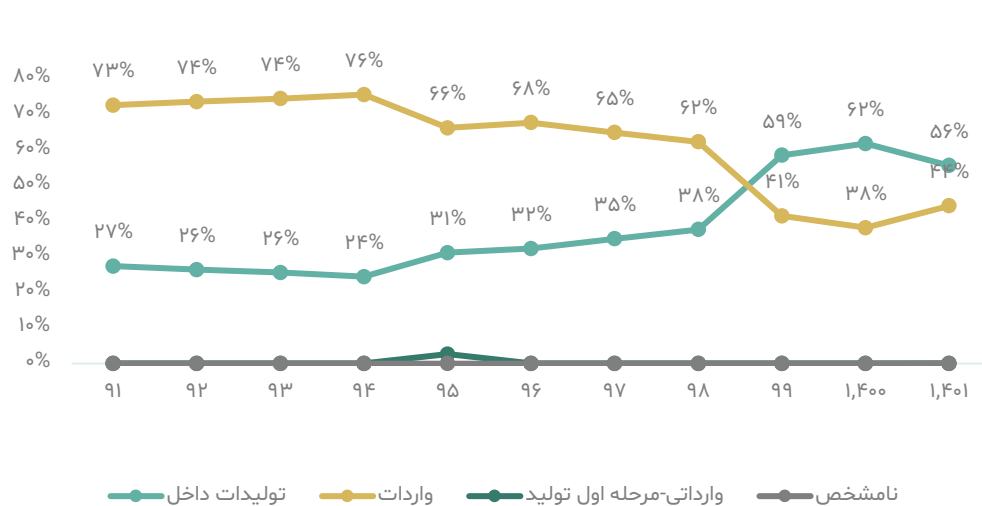
بازار بیولوژیک ایران به تفکیک تولیدات داخل و واردات

- بررسی سهم ریالی تولیدات و واردات فرآورده‌های بیولوژیک در کشور نشان می‌دهد که سهم ریالی تولیدات داخل از ۳۸٪ در سال ۱۳۹۸ به ۶۲٪ در سال ۱۴۰۰ افزایش داشته است. این درحالیست که سهم تولیدات داخل در سال ۱۴۰۱ روند نزولی داشته و به ۵۶٪ رسیده است. افزایش سهم ریالی واردات در سال ۱۴۰۱ ناشی از تغییر سیاست‌های تخصیص ارز و در پی آن، سیاست‌های قیمت گذاری صورت گرفته است. البته با وجود رشد سهم ریالی بازار واردات در سال ۱۴۰۱، همچنان ۵۶٪ از بازار بیولوژیک ایران وابسته به تولیدات داخل است.

تولیدات و واردات (میلیارد ریال) فرآورده‌های بیولوژیک

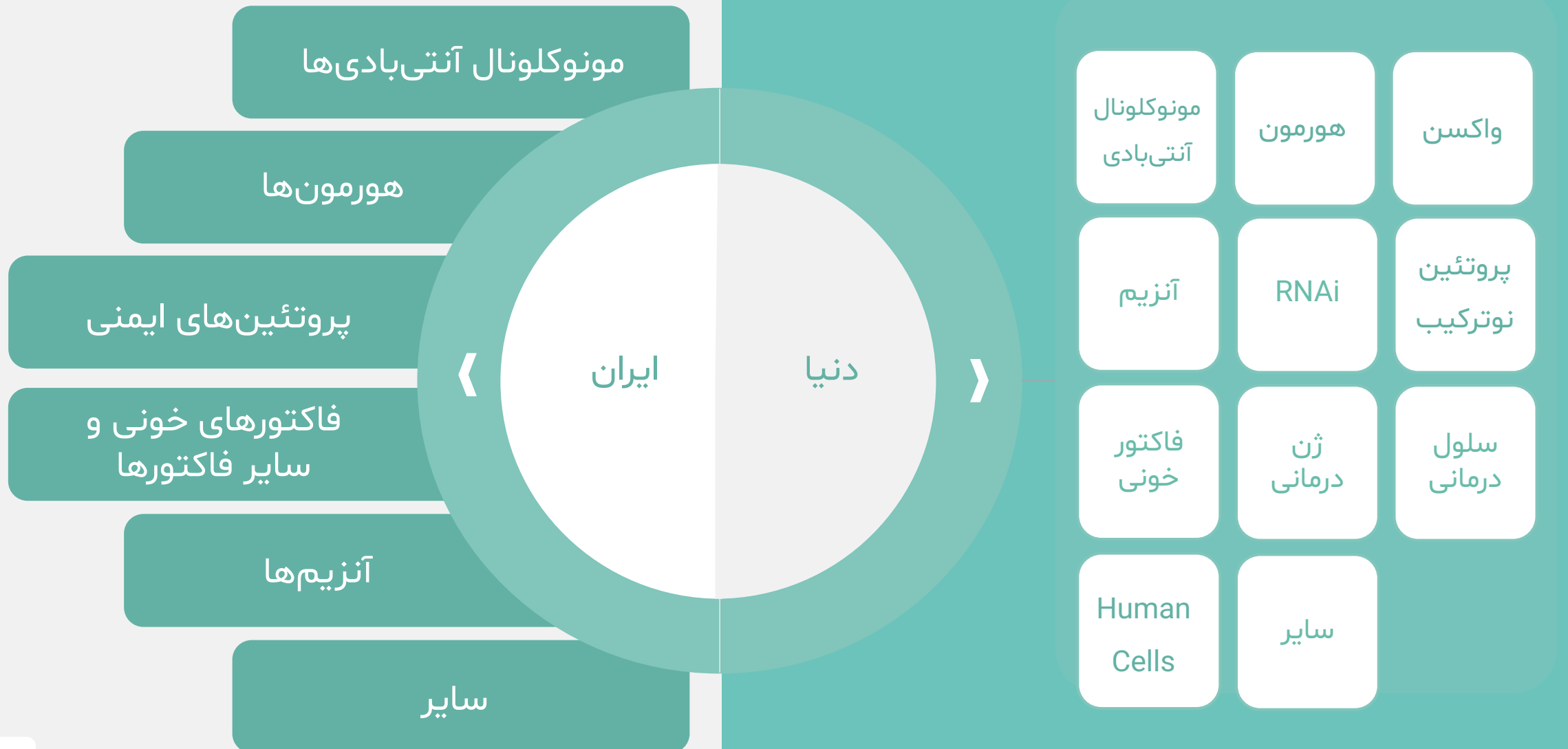
سهم تولیدات و واردات فرآورده‌های بیولوژیک

فروش عددی مربوط به سال‌های ۹۷،۹۸ و ۱۴۰۱ قابل اتکا نمی‌باشند.

سال	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۹۹	۹۸	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۳	۹۲	۹۱	
تولیدات (میلیارد ریال)	۱۰۳,۳۹۷	۵۷,۲۰۱	۳۵,۰۰۶	۲۱,۲۸۰	۱۹,۶۶۹	۱۳,۱۴۵	۱۰,۸۳۳	۷,۴۸۰	۶,۰۷۷	۳,۶۱۵	۲,۱۵۷	
رشد تولیدات (YOY)	۸۱%	۶۳%	۶۵%	۸%	۵۰%	۲۱%	۴۵%	۲۳%	۶۸%	۶۸%	-	
واردات (میلیارد ریال)	۸۲,۳۷۴	۳۵,۲۹۱	۲۴,۸۱۰	۳۵,۲۱۹	۳۶,۴۰۱	۲۷,۵۵۲	۲۳,۰۵۲	۲۳,۱۸۵	۱۷,۷۰۵	۱۰,۰۸۷	۵,۷۲۵	
رشد واردات (YOY)	۱۳۳%	۴۲%	-۳۰%	-۳%	۳۲%	۲۰%	-۱%	۳۱%	۷۶%	۷۶%	-	

دسته بندی فرآورده‌های بیولوژیک در دنیا و ایران

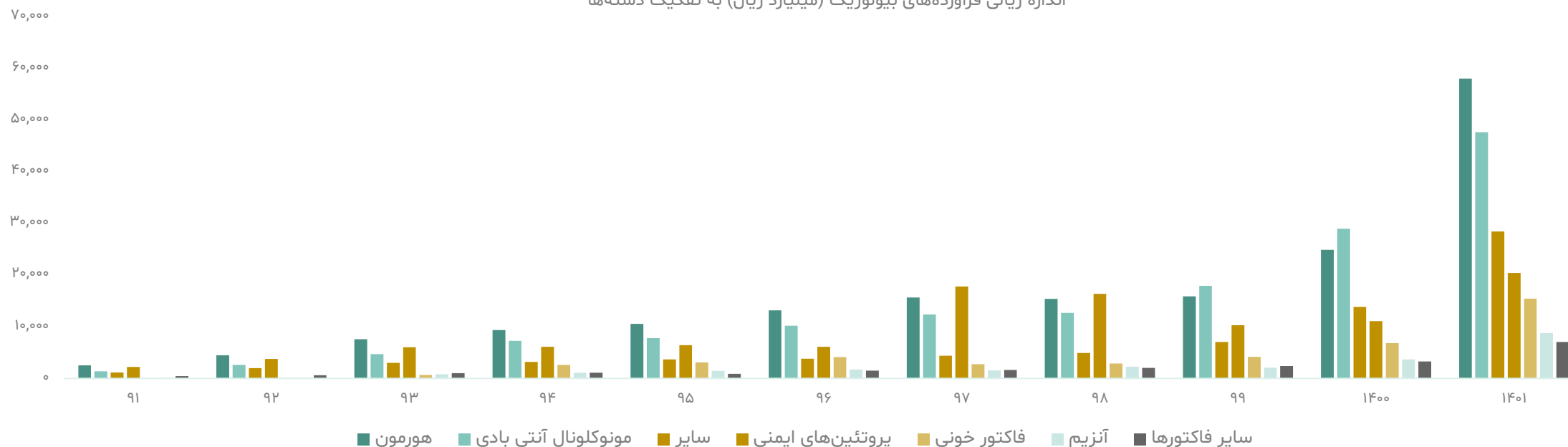

اندازه بازار ریالی و رشد سالیانه دسته‌های بیولوژیک

- بررسی اندازه بازار ریالی دسته‌های بیولوژیک نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۱ بیشترین اندازه بازار ریالی با بیش از ۵۸ هزار میلیارد ریال مربوط به دسته‌ی هورمون‌ها بوده است. پس از دسته‌ی هورمون، دسته‌ی مونوکلونال آنتی بادی‌ها با اندازه بازار ریالی به ارزش بالغ بر ۴۷ هزار میلیارد ریال در رتبه دوم قرار می‌گیرد.
- بیشترین رشد سالیانه (YOY) اندازه بازار ریالی در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰، به ترتیب مربوط به فرآورده‌های دسته‌ی آنزیم‌ها، هورمون‌ها و فاکتورهای خونی بوده است.

کل بازار	سایر فاکتورها	آنزیم	فاکتور خونی	پروتئین ایمنی	سایر	مونوکلونال آنتی بادی	هورمون	(میلیارد ریال)
۹۳,۴۲۷	۳,۲۶۱	۳,۶۵۹	۶,۸۰۸	۱۱,۰۷۵	۱۳,۸۴۳	۲۸,۹۴۹	۲۵,۸۳۳	اندازه ریالی ۱۴۰۰
۱۸۸,۱۵۳	۷,۰۳۸	۸,۷۸۰	۱۵,۴۴۷	۲۰,۴۱۶	۲۸,۴۲۰	۴۷,۶۵۲	۶۰,۴۰۰	اندازه ریالی ۱۴۰۱
%۱۰۱	۱۱۶%	۱۴۰%	۱۲۷%	۸۴%	۱۰۵%	۶۵%	۱۳۴%	رشد سالیانه (YOY) اندازه ریالی در سال ۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰

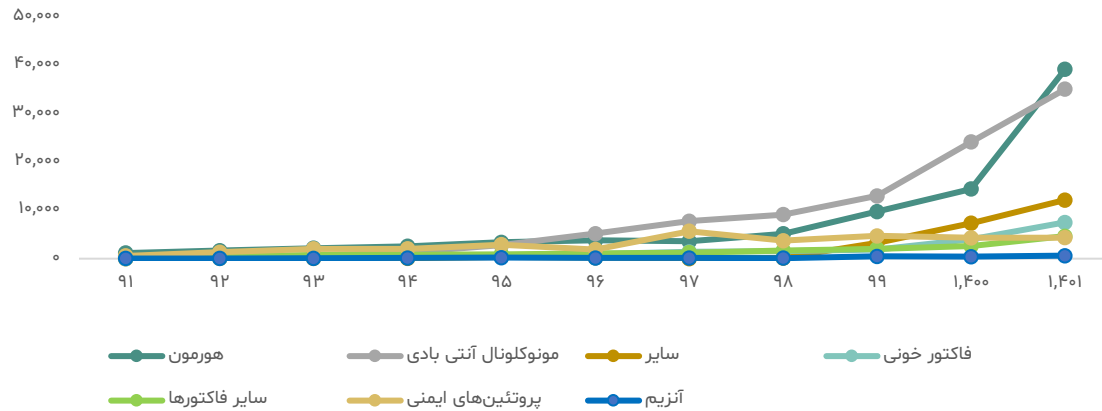
اندازه ریالی فرآورده‌های بیولوژیک (میلیارد ریال) به تفکیک دسته‌ها

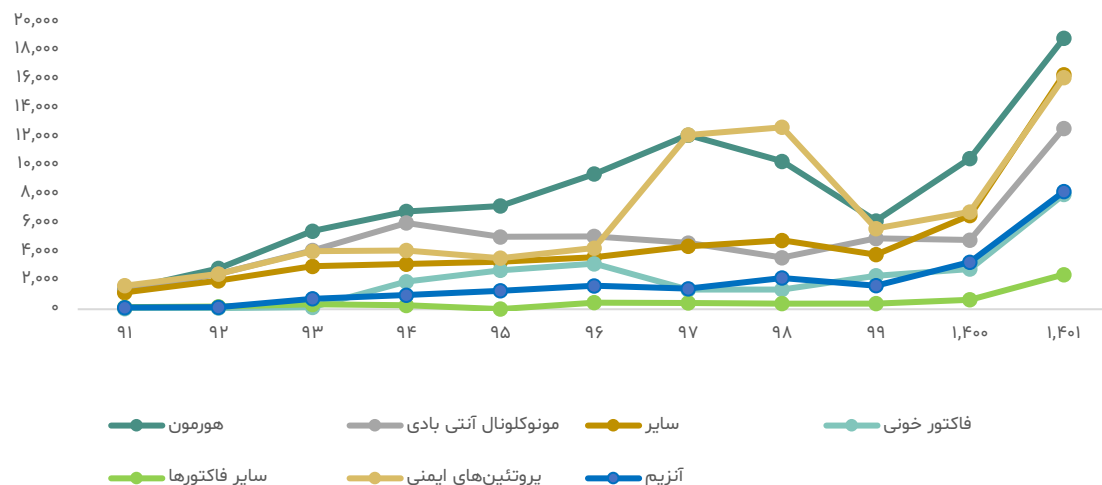
تولیدات داخل و واردات دسته‌های بیولوژیک

- بررسی بازار تولیدات داخل و واردات فرآورده‌های بیولوژیک نشان می‌دهد که بیشترین میزان وابستگی به واردات مربوط به دسته‌های آنزیم و پروتئین‌های ایمنی می‌باشد که در سال ۱۴۰۱، به ترتیب ۹۳٪ و ۷۹٪ از طریق واردات تامین شده‌اند.
- در سال ۱۴۰۱، نسبت تولیدات به واردات در خصوص هورمون‌ها که از بیشترین بازار ریالی برخوردارند، افزایش داشته، این درحالیست که نسبت تولیدات به واردات در خصوص مونوکلونال آنتی بادی‌ها کاهش داشته است.

اندازه ریالی تولیدات داخل (میلیارد ریال) دسته‌های بیولوژیک در ایران

اندازه ریالی واردات (میلیارد ریال) دسته‌های بیولوژیک در ایران

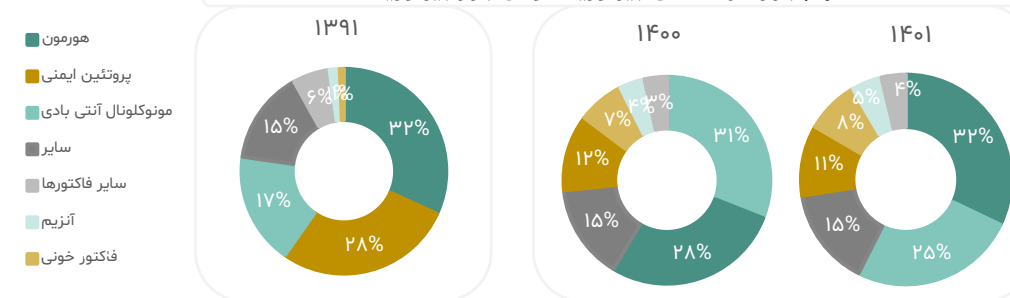
سال ۱۴۰۱	هورمون	مونوکلونال آنتی بادی	سایر	فاکتور خونی	سایر فاکتورها	پروتئین ایمنی	آنزیم
سهم تولیدات	۶۸٪	۷۴٪	۴۳٪	۴۸٪	۶۶٪	۲۱٪	۷٪
سهم واردات	۳۲٪	۲۶٪	۵۷٪	۵۲٪	۳۴٪	۷۹٪	۹۳٪
نسبت تولیدات به واردات در سال ۱۴۰۱	۲٫۰۸	۲٫۷۹	۰٫۷۴	۰٫۹۴	۱٫۹۳	۰٫۲۷	۰٫۰۷

سال ۱۴۰۰	هورمون	مونوکلونال آنتی بادی	سایر	فاکتور خونی	سایر فاکتورها	پروتئین ایمنی	آنزیم
سهم تولیدات	۵۸٪	۸۳٪	۵۳٪	۵۹٪	۸۰٪	۳۹٪	۱۰٪
سهم واردات	۴۲٪	۱۷٪	۴۷٪	۴۱٪	۲۰٪	۶۱٪	۹۰٪
نسبت تولیدات به واردات در سال ۱۴۰۰	۱٫۳۷	۵٫۰۲	۱٫۱۳	۱٫۴۴	۳٫۹۹	۰٫۶۴	۰٫۱۲

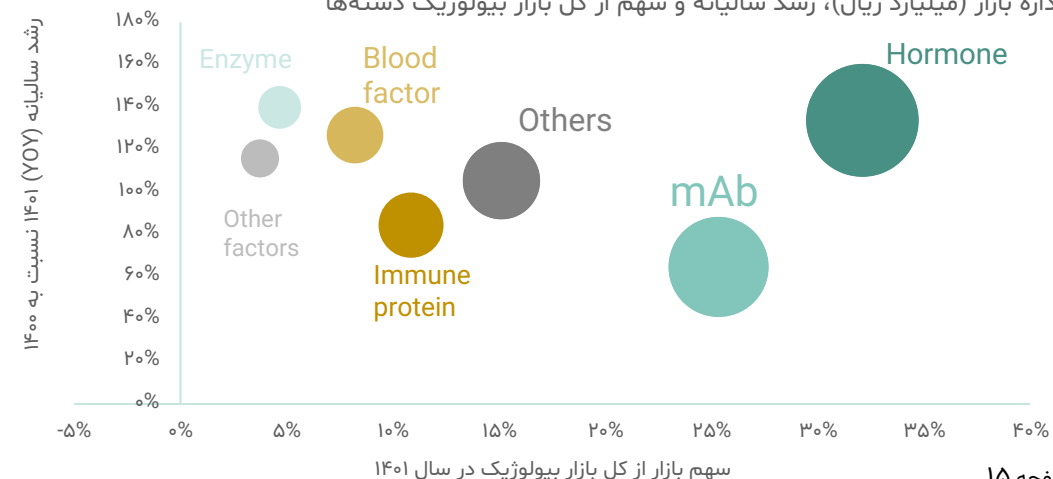
سهم بازار دسته‌های بیولوژیک در ایران

- در سال ۱۴۰۱، بیشترین سهم بازار ریالی فرآورده‌های بیولوژیک، مربوط به دسته‌ی هورمون‌ها بوده است. بیشترین رشد سالیانه (YOY) در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ با ۱۴۰٪ مربوط به دسته‌ی آنزیم‌ها بوده و پس از آن، دسته‌ی هورمون‌ها با رشد سالیانه ۱۳۴٪ و فاکتورهای خونی با رشد سالیانه ۱۲۷٪ در رتبه‌های دوم و سوم قرار می‌گیرند.

سهم بازار هر دسته‌ی بیولوژیک از کل بازار بیولوژیک

اندازه بازار (میلیارد ریال)، رشد سالیانه و سهم از کل بازار بیولوژیک دسته‌ها

مونوکلونال آنتی بادی

۱۴۰۱	۱۴۰۰	اندازه بازار (میلیارد ریال)
۴۷,۶۵۲	۲۸,۹۴۸	سهم بازار
%۲۵	%۳۱	

هورمون‌ها

۱۴۰۱	۱۴۰۰	اندازه بازار (میلیارد ریال)
۶۰,۴۰۰	۲۵,۸۳۲	سهم بازار
%۳۲	%۲۸	

فاکتورهای خونی

۱۴۰۱	۱۴۰۰	اندازه بازار (میلیارد ریال)
۱۵,۴۴۷	۶,۸۰۸	سهم بازار
%۸	%۷	

پروتئین‌های ایمنی

۱۴۰۱	۱۴۰۰	اندازه بازار (میلیارد ریال)
۲۰,۴۱۶	۱۱,۰۷۵	سهم بازار
%۱۱	%۱۲	

آنزیم‌ها

۱۴۰۱	۱۴۰۰	اندازه بازار (میلیارد ریال)
۸,۷۸۰	۳,۶۵۹	سهم بازار
%۵	%۴	

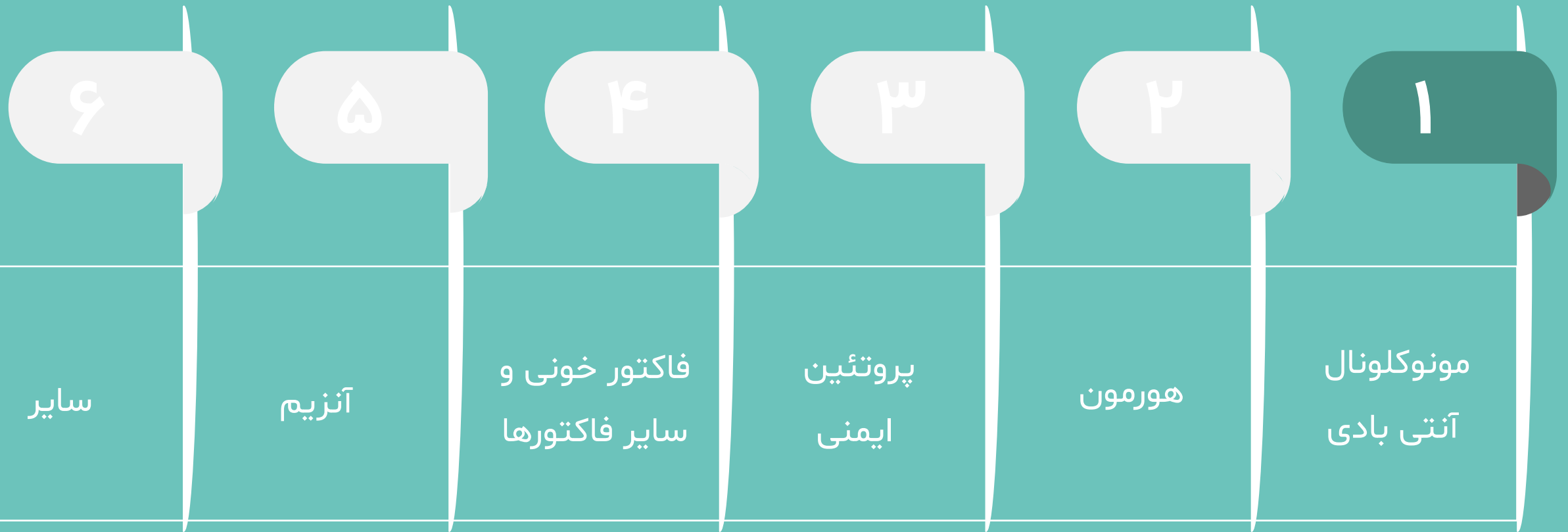
سایر

۱۴۰۱	۱۴۰۰	اندازه بازار (میلیارد ریال)
۲۸,۴۲۰	۱۳,۸۴۳	سهم بازار
%۱۵	%۱۵	

سایر فاکتورها

۱۴۰۱	۱۴۰۰	اندازه بازار (میلیارد ریال)
۷,۰۳۸	۳,۲۶۱	سهم بازار
%۴	%۳	

از سری گزارشات بیولوژیک

در ادامه‌ی گزارش، بازار دسته‌ی مونوکلونال آنتی بادی‌ها مورد بررسی قرار گرفته است.

گزارش اول

مطالعه بازار مونوکلونال
آنتی بادی‌ها در ایران

مونوکلونال آنتی‌بادی‌ها مهم‌ترین نوع پروتئین‌های ایمنی می‌باشند که به

دلیل اهمیت و پتانسیلی که دارند، جایگاه ویژه‌ای در صنعت بیوتکنولوژی دنیا

به خود اختصاص داده‌اند.

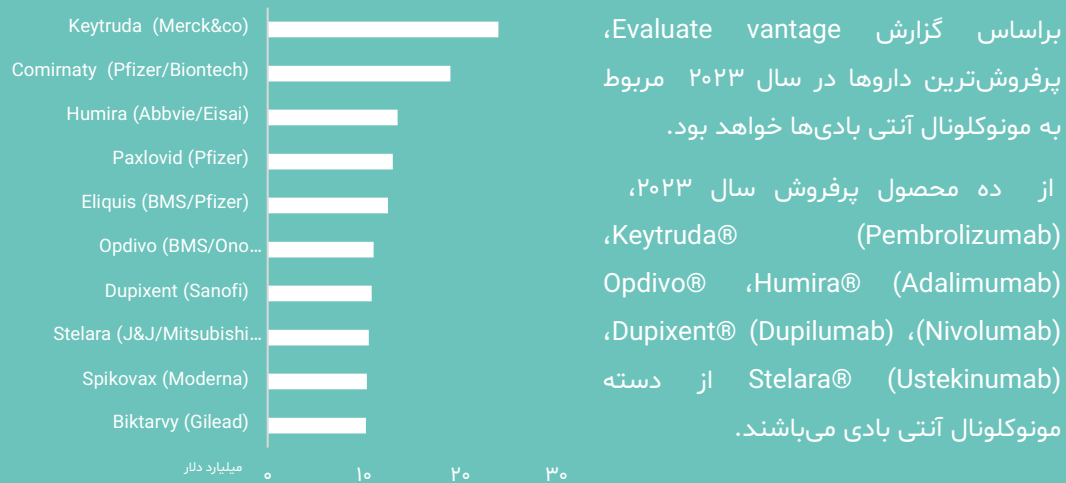
اولین مونوکلونال آنتی‌بادی در بازار

در سال ۱۹۸۶، اولین مونوکلونال آنتی‌بادی تحت عنوان Orthoclone OKT³ برای پیشگیری از پس زدن پیوند کلیه توسط FDA تایید و وارد بازار شد. امروزه مونوکلونال آنتی‌بادی‌ها برای درمان طیف وسیعی از بیماری‌ها با صدها تا هزاران بیمار درگیر یا بیماری‌های نادر مورد تایید FDA قرار گرفته و وارد بازار شده‌اند.

زمان ورود به بازار

زمانی که یک فرآورده طی می‌کند تا از یک ایده اولیه، به بازار برسد، زمان ورود به بازار یا time to market گفته می‌شود. میانگین زمانی موردنیاز از IND (investigational new drug) تا بازار، برای ۱۱ mAb تایید شده در بازه ۲۰۰۳-۱۹۹۴، ۶.۷ سال و برای ۱۲ mAb تایید شده در بازه ۲۰۱۱-۲۰۰۴، ۸.۳ سال بوده است. در حقیقت آنچه که زمان ورود به بازار را در خصوص mAbها طولانی می‌کند، مراحل مطالعات بالینی به ویژه فاز ۲ و ۳ است. بنظر می‌رسد این افزایش بازه زمانی، در راستای تمرکز شرکت‌ها بر نیازهای پاسخ داده نشده نظیر بیماری‌های خاص می‌باشد. در مجموع زمان ورود به بازار برای مونوکلونال آنتی‌بادی می‌تواند طولانی‌تر (۹.۴ سال برای فرآورده Benlysta® و ۱۰.۶ سال برای Yervoy®) باشد.

۵ دارو از ده داروی پرفروش دنیا مربوط به دسته‌ی مونوکلونال آنتی‌بادی می‌باشد.

براساس گزارش Evaluate vantage، پرفروش‌ترین داروها در سال ۲۰۲۳ مربوط به مونوکلونال آنتی‌بادی‌ها خواهد بود.

از ده محصول پرفروش سال ۲۰۲۳، Keytruda® (Pembrolizumab)، Opdivo®، Humira® (Adalimumab)، Dupixent® (Dupilumab)، (Nivolumab)، Stelara® (Ustekinumab) از دسته مونوکلونال آنتی‌بادی می‌باشند.

مونوکلونال آنتی‌بادی‌ها در ایران

در حال حاضر ۲۰ فرآورده از دسته‌ی مونوکلونال آنتی‌بادی‌ها در بازار ایران موجود می‌باشد.

Pertuzumab	Infliximab	Cetuximab	Adalimumab
Rituximab	Natalizumab	Denosumab	Aflibercept
Tocilizumab	Ocrelizumab	Digoxin Immune Fab	Anakinra
Trastuzumab	Omalizumab	Etanercept	Bevacizumab
Pembrolizumab	Panitumumab	Evolocumab	Brentuximab Vedotin

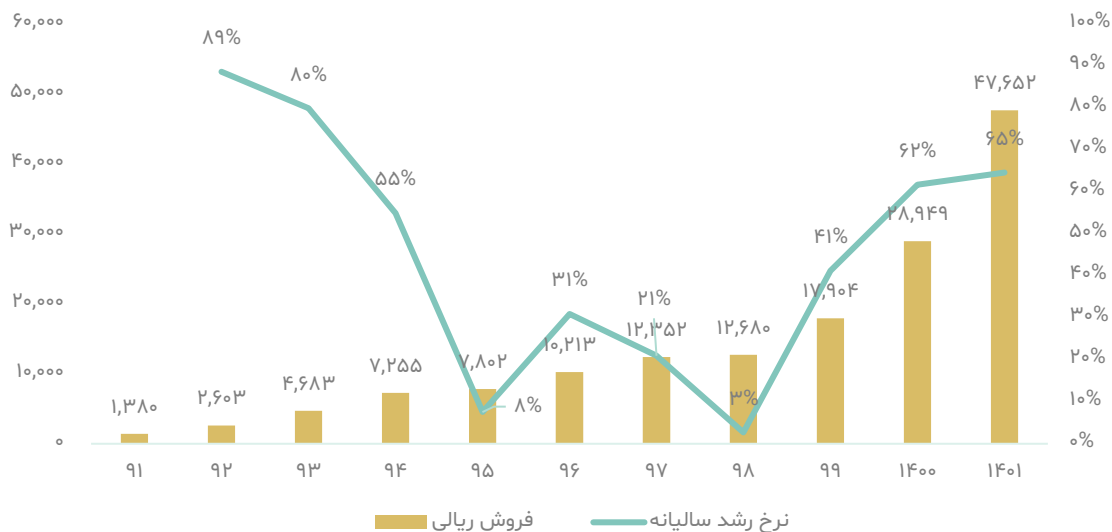
بازار و سهم ریالی مونوکلونال آنتی بادی‌ها در ایران

- اندازه ریالی بازار دسته مونوکلونال آنتی بادی‌ها در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰، ۶۵٪ رشد کرده و به ۴۷ هزار میلیارد ریال رسیده است. رشد بازار ریالی مونوکلونال آنتی بادی‌ها ناشی از افزایش تولیدات داخل و واردات بوده است.
- رشد مونوکلونال آنتی بادی‌ها در مقایسه با رشد کل بازار بیولوژیک در سال ۱۴۰۱، کمتر است. بنظر می‌رسد این امر به دلیل عدم افزایش قیمت این دسته از فرآورده‌ها در مقایسه با سایر فرآورده‌ها باشد.
- سهم ریالی بازار مونوکلونال آنتی بادی‌ها از کل بازار بیولوژیک، از ۳۱٪ در سال ۱۴۰۰ به ۲۵٪ در سال ۱۴۰۱ کاهش داشته است. این کاهش سهم بازار به دلیل کاهش فروش فرآورده‌ی توسیلیزومب (که فروش ریالی آن در سال ۱۴۰۰ بالغ بر ۶۰۲ هزار میلیارد ریال بوده است) در پی بهبود پاندمی کووید-۱۹ صورت گرفته است.

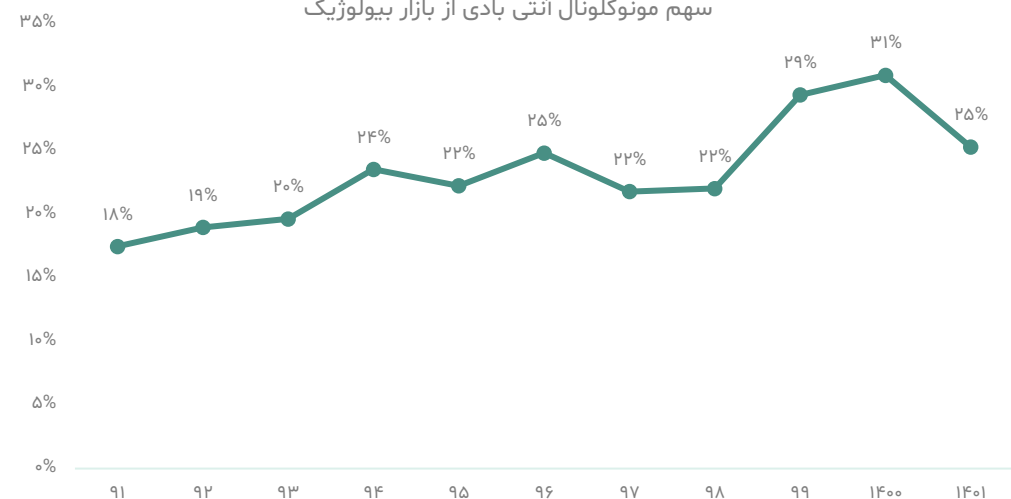
فروش عددی مربوط به سال‌های ۹۷، ۹۸ و ۱۴۰۱ قابل اتکا نمی‌باشند.

۱۴۰۱	۱۴۰۰	۹۹	۹۸	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۳	۹۲	۹۱	
۴۷,۶۵۲	۲۸,۹۴۹	۱۷,۹۰۴	۱۲,۶۸۰	۱۲,۳۵۲	۱۰,۲۱۳	۷,۸۰۲	۷,۲۵۵	۴,۶۸۳	۲,۶۰۳	۱,۳۸۰	فروش ریالی (میلیارد ریال)
۶۵%	۶۲%	۴۱%	۳%	۲۱%	۳۱%	۸%	۵۵%	۸۰%	۸۹%	-	رشد فروش ریالی (YOY)
۱,۶۶۲	۲,۰۹۹	۱,۵۰۰	۷۸۹	۷۸۶	۱,۱۴۹	۷۲۳	۶۳۱	۹۳۶	۳۷۳	۳۷۲	فروش عددی (هزار عدد)
-۲۱%	۴۰%	۹۰%	۰%	-۳۲%	۵۹%	۱۵%	-۳۳%	۱۵۱%	۰%	-	رشد فروش عددی (YOY)

فروش ریالی (میلیارد ریال) و رشد سالیانه (YOY) مونوکلونال آنتی‌ها

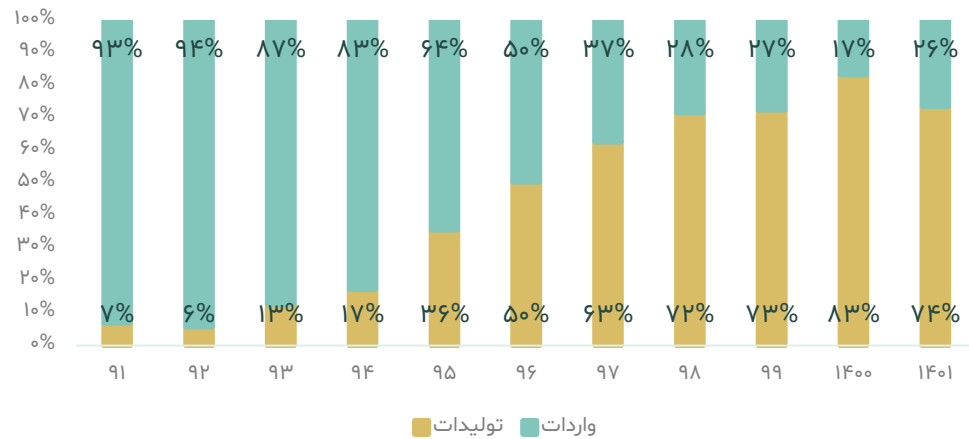
سهم مونوکلونال آنتی بادی از بازار بیولوژیک

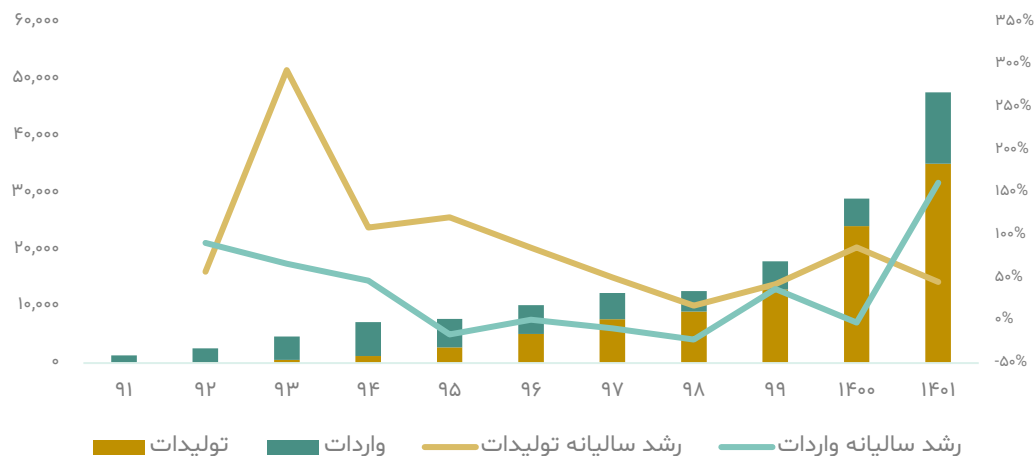
بازار ریالی واردات و تولیدات مونوکلونال آنتی بادی در ایران

- اندازه ریالی واردات مونوکلونال آنتی‌بادی‌ها در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰، ۱۶۲٪ رشد داشته که در ۱۰ سال گذشته بی‌سابقه بوده است. میزان رشد بازار ریالی واردات در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ در مقایسه با رشد تولیدات داخل در همان سال بیشتر است که بنظر می‌رسد این امر به دلیل سیاست‌های قیمت‌گذاری و بالاتر بودن قیمت فرآورده‌های وارداتی نسبت به تولیدات داخل صورت گرفته است.
- علی‌رغم رشد اندازه ریالی بازار واردات در سال ۱۴۰۱، همچنان ۷۴٪ از بازار ریالی مونوکلونال آنتی‌بادی از طریق تولیدات داخل تامین می‌شود.

سهم واردات و تولیدات داخل

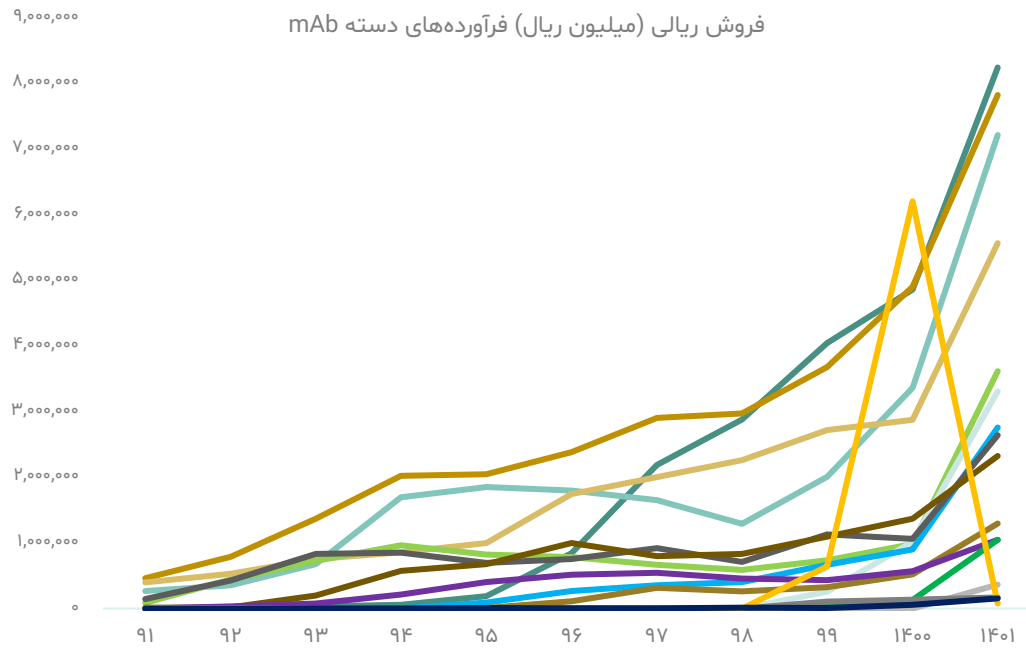
تولیدات و واردات (میلیارد ریال) و رشد سالیانه (YOY)

سال	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۹۹	۹۸	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۳	۹۲	۹۱
تولیدات (میلیارد ریال)	۳۵,۰۷۹	۲۴,۱۴۲	۱۲,۹۸۶	۹,۰۹۴	۷,۷۴۷	۵,۱۴۷	۲,۷۷۸	۱,۲۵۶	۶۰۱	۱۵۳	۹۷
رشد سالیانه (YOY) (%)	۴۵%	۸۶%	۴۳%	۱۷%	۵۱%	۸۵%	۱۲۱%	۱۰۹%	۲۹۴%	۵۷%	-
واردات (میلیارد ریال)	۱۲,۵۷۴	۴,۸۰۷	۴,۹۱۹	۳,۵۸۶	۴,۶۰۵	۵,۰۶۵	۵,۰۲۳	۵,۹۹۹	۴,۰۸۲	۲,۴۵۱	۱,۲۸۳
رشد سالیانه (YOY) (%)	۱۶۲%	-۲%	۳۷%	-۲۲%	-۹%	۱%	-۱۶%	۴۷%	۶۷%	۹۱%	-

اندازه و رشد سالیانه فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی

- بررسی فروش ریالی فرآورده‌های دسته‌ی mAb نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۱، آدالیمومب با فروش ریالی بالغ بر ۸.۲ هزار میلیارد ریال از بیشترین اندازه ریالی در بازار فرآورده‌های مونوکلونال آنتی‌بادی برخوردار است. تراستوزومب با فروش ریالی بالغ بر ۷.۸ هزار میلیارد ریال از نظر اندازه بازار در رتبه دوم قرار می‌گیرد.
- بیشترین میزان رشد سالیانه (YOY) در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰، مربوط به فرآورده‌های پانیتومومب، اینفیلیکسیمب، اکرلیزومب و دنوزومب بوده است. اینفیلیکسیمب و پانیتومومب تنها وابسته به واردات بوده که بازار ریالی آن‌ها به ترتیب ۲۶۸٪ و ۷۰۸٪ در سال ۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰ رشد داشته‌اند.

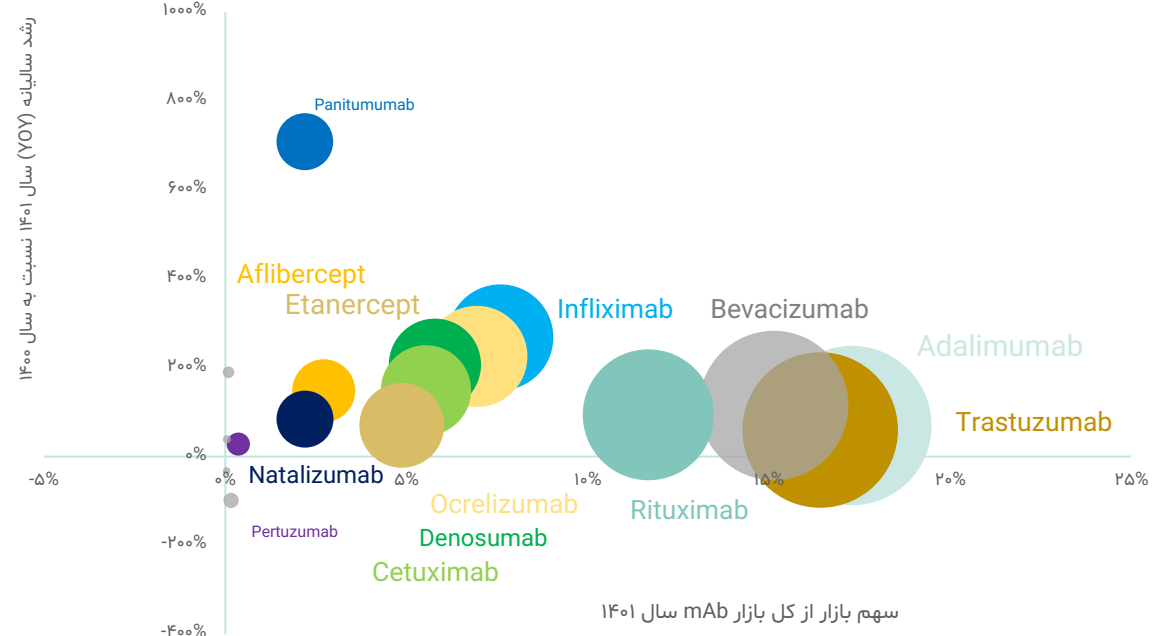

رشد سالیانه (YOY)	اندازه بازار (میلیون ریال)		رشد سالیانه (YOY)	اندازه بازار (میلیون ریال)		
	۱۴۰۱	۱۴۰۰		۱۴۰۱	۱۴۰۰	
۸۴%	۱,۰۴۸,۱۲۱	۵۶۹,۸۷۰	۷۰%	۸,۲۴۰,۴۸۹	۴,۸۵۹,۹۲۳	Natalizumab
۷۰۸%	۱,۰۴۷,۲۷۲	۱۲۹,۵۷۶	۶۰%	۷,۸۲۳,۹۲۵	۴,۹۰۱,۵۴۴	Adalimumab
	۳۶۷,۱۸۹	۰	۱۱۴%	۷,۲۱۳,۶۵۲	۳,۳۶۳,۶۵۰	Trastuzumab
۲۸%	۱۷۲,۳۰۰	۱۳۴,۸۷۹	۹۴%	۵,۵۶۴,۰۶۸	۲,۸۷۴,۸۵۹	Bevacizumab
-۹۹%	۷۷,۰۳۶	۶,۲۰۲,۶۸۲	۲۶۸%	۳,۶۱۷,۶۶۹	۹۸۳,۷۸۰	Rituximab
	۶۱,۴۵۴	۰	۲۲۵%	۳,۳۰۷,۷۰۳	۱,۰۱۷,۷۳۱	Infliximab
۱۸۹%	۴۳,۶۲۶	۱۵,۰۷۲	۲۰۶%	۲,۷۵۸,۳۲۶	۹۰۰,۶۸۲	Ocrelizumab
۳۸%	۲۲,۲۰۲	۱۶,۰۳۶	۱۴۹%	۲,۶۴۰,۳۸۴	۱,۰۶۰,۶۵۱	Denosumab
-۳۳%	۱۸,۹۸۸	۲۸,۳۴۴	۷۰%	۲,۳۲۲,۷۵۰	۱,۳۶۶,۵۹۱	Cetuximab
	۱۰,۳۵۷	۰	۱۴۸%	۱,۲۹۴,۹۴۹	۵۲۳,۱۱۹	Etanercept
						Aflibercept

اندازه و سهم بازار فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی

- در میان فرآورده‌های دسته‌ی مونوکلونال آنتی‌بادی‌ها، بیشترین سهم بازار در سال ۱۴۰۱ مربوط به آدالیمومب (۱۷٪ از بازار مونوکلونال آنتی بادی) و در سال ۱۴۰۰، مربوط به توسیلیزومب (۲۱٪ از بازار مونوکلونال آنتی بادی) بوده است.
- در سال ۱۴۰۰، فرآورده‌های آدالیمومب، تراستوزومب، بواسیزومب و ریتوکسیمب که جزء ۶ فرآورده برتر از نظر سهم بازار بودند، در سال ۱۴۰۱ با افزایش سهم بازار همراه بوده و همچنان جایگاه خود را در میان ۶ فرآورده برتر از نظر سهم بازار حفظ کردند. در این میان، سهم بازار اینفلیکسیمب و اکرلیزومب به ترتیب از ۳٪ و ۴٪ در سال ۱۴۰۰ به ۸٪ و ۷٪ در سال ۱۴۰۱ افزایش داشته‌اند.

اندازه و سهم بازار، رشد سالیانه (YOY) فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی سال ۱۴۰۱

محصولات با بیشترین سهم بازار

۱۴۰۰

۱۴۰۱

۲۱٪ Tocilizumab

۱۷٪ Adalimumab

۱۶٫۹٪ Trastuzumab

۱۶٪ Trastuzumab

۱۶٫۸٪ Adalimumab

۱۵٪ Bevasizumab

۱۲٪ Bevasizumab

۱۲٪ Rituximab

۱۰٪ Rituximab

۸٪ Infliximab

۵٪ Etanercept

۷٪ Ocrelizumab

واردات و تولیدات داخل فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی

سهم
واردات (۱۴۰۱)

۲۶%

سهم تولیدات
داخل (۱۴۰۱)

۷۴%

تعداد فرآورده‌های
موجود در بازار (۱۴۰۱)

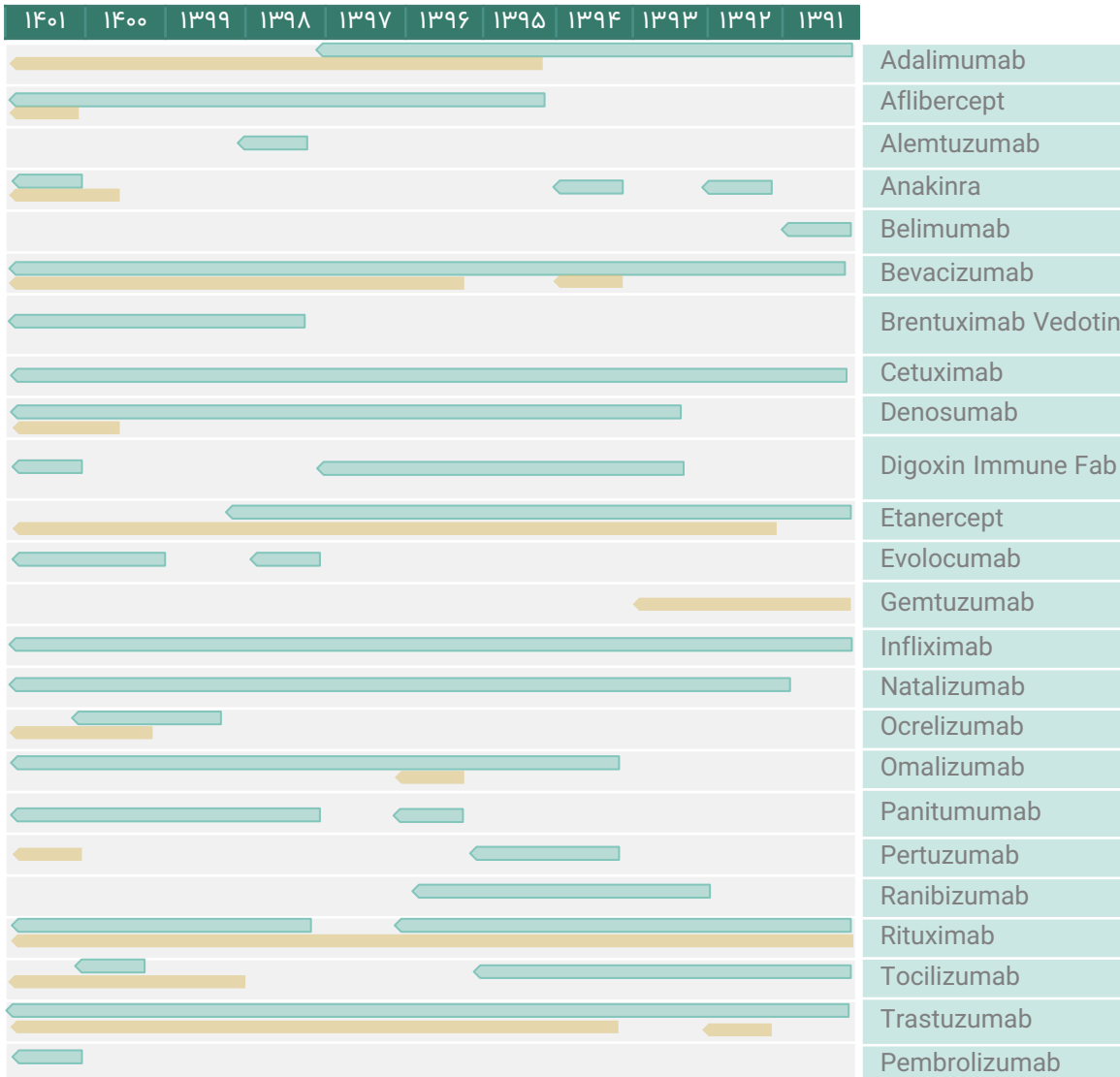
۲۰

اولین‌ها در سال ۱۴۰۱

تولید داخل
Aflibercept

تولید داخل
Pertuzumab

واردات
Pembrolizumab

تولیدی

وارداتی

تولیدات داخل فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی در یک نگاه

- اندازه تولیدات داخل فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی در سال ۱۴۰۱، ۴۵٪ رشد داشته است.
- بیشترین سهم ریالی تولیدات در سال ۱۴۰۱، با ۲۳٪ به فرآورده‌ی آدالیمومب اختصاص دارد.
- بیشترین میزان رشد سالیانه‌ی تولیدات داخل در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰، مربوط به دنوزومب بوده که از ۶ میلیارد ریال به ۱۰۰۰ میلیارد ریال افزایش داشته است؛ البته لازم به ذکر است که این فرآورده از سال ۱۴۰۰ وارد بازار شده است.

تولیدات (میلیون ریال)	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱
Adalimumab	۲,۱۶۹,۸۸۶	۲,۸۷۸,۱۲۶	۴,۰۴۳,۴۵۵	۴,۸۵۹,۹۲۳	۸,۲۴۰,۴۸۹
Trastuzumab	۲,۳۵۳,۰۹۵	۲,۷۱۱,۷۱۶	۳,۵۱۱,۰۲۳	۴,۸۹۹,۹۱۷	۷,۳۴۷,۲۱۲
Bevacizumab	۵۱۶,۸۲۱	۵۰۶,۸۹۴	۱,۲۸۱,۱۳۹	۳,۱۲۶,۹۰۹	۶,۵۱۴,۰۷۷
Rituximab	۲,۰۰۱,۸۵۱	۲,۲۰۹,۵۹۱	۲,۴۰۹,۹۱۱	۲,۸۶۳,۳۶۶	۵,۴۲۲,۹۱۸
Ocrelizumab	۰	۰	۰	۹۶۱,۷۳۴	۳,۳۰۷,۷۰۳
Etanercept	۷۰۵,۶۲۸	۷۸۷,۸۳۲	۱,۰۹۶,۸۴۲	۱,۳۶۶,۵۹۱	۲,۳۲۲,۷۵۰
Denosumab	۰	۰	۰	۶,۵۸۶	۱,۰۷۲,۵۲۶
Aflibercept	۰	۰	۰	۰	۳۸۵,۸۷۴
Pertuzumab	۰	۰	۰	۰	۳۶۷,۱۸۹
Tocilizumab	۰	۰	۶۴۳,۲۴۶	۶,۰۴۱,۱۸۲	۷۷,۰۳۶
Anakinra	۰	۰	۰	۱۶,۰۳۶	۲۰,۹۲۶
Gemtuzumab	۰	۰	۰	۰	۰
Omaliuzumab	۰	۰	۰	۰	۰
جمع	۷,۷۴۷,۲۸۰	۹,۰۹۴,۱۵۹	۱۲,۹۸۵,۶۱۶	۲۴,۱۴۲,۲۴۴	۳۵,۰۷۸,۷۰۱

اندازه ریالی
تولیدات در سال ۱۴۰۱
۳۵
هزار
میلیارد ریال

سهم تولیدات در
سال ۱۴۰۱
۷۴٪

رشد سالیانه (YOY)
در سال ۱۴۰۱
۴۵٪

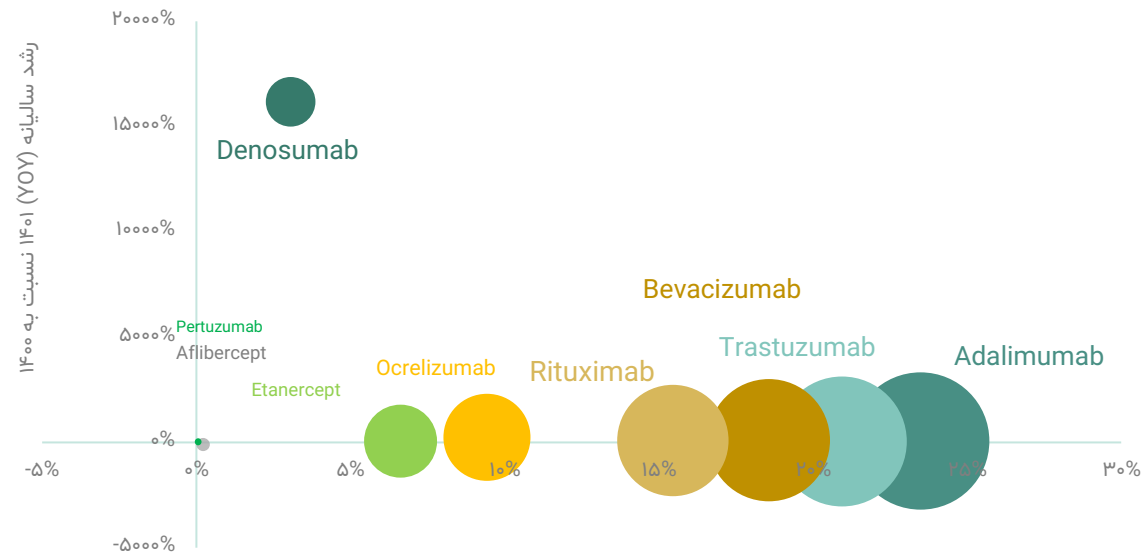
بیشترین سهم از بازار
تولیدات داخل
۲۳٪
Adalimumab

اولین‌ها در سال ۱۴۰۱

تولید داخل Aflibercept
توسط شرکت تحقیقاتی و
تولیدی سیناژن

تولید داخل Pertuzumab
توسط شرکت تحقیقاتی و
تولیدی سیناژن

اندازه و سهم بازار، رشد سالیانه تولیدات داخل فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی سال ۱۴۰۱

سهم از بازار تولیدات داخل مونوکلونال آنتی بادی سال ۱۴۰۱

واردات فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی در یک نگاه

- اندازه واردات فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی در سال ۱۴۰۱ بیش از ۱.۶ برابر رشد کرده که در ۱۰ سال گذشته بی سابقه بوده است. بیشترین سهم ریالی واردات در سال ۱۴۰۱، با ۲۹٪ به فرآورده‌ی اینفیلیکسیمب اختصاص دارد.
- بیشترین میزان رشد سالیانه‌ی واردات در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ مربوط به تراستوزومب بوده که از ۱ میلیارد ریال به ۴۷۶ میلیارد ریال افزایش داشته است.

واردات (میلیون ریال)	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱
Infliximab	۶۶۵,۹۵۵	۵۸۹,۱۱۹	۷۳۵,۵۰۶	۹۸۳,۷۸۰	۳,۶۱۷,۶۶۹
Cetuximab	۹۲۲,۲۷۹	۷۱۰,۷۰۳	۱,۱۲۹,۶۸۹	۱,۰۶۰,۶۵۱	۲,۶۴۰,۳۸۴
Denosumab	۳۵۳,۳۳۲	۴۰۶,۲۲۷	۶۶۸,۲۹۱	۸۹۴,۰۹۶	۱,۶۸۵,۸۰۰
Natalizumab	۵۴۴,۲۴۹	۴۵۸,۵۶۰	۴۳۵,۱۵۵	۵۶۹,۸۷۰	۱,۰۴۸,۱۲۱
Panitumumab	۰	۴۱۴	۴۸,۲۱۹	۱۲۹,۵۷۶	۱,۰۴۷,۲۷۲
Aflibercept	۳۱۷,۵۸۲	۲۶۰,۴۱۳	۳۲۶,۱۹۶	۵۲۳,۱۱۹	۹۰۹,۰۷۵
Bevacizumab	۱,۱۳۵,۹۲۰	۷۸۵,۰۴۸	۷۲۳,۹۱۸	۲۳۶,۷۴۱	۶۹۹,۵۷۵
Trastuzumab	۵۵۱,۰۹۶	۲۶۲,۸۲۲	۱۷۰,۳۲۸	۱,۶۲۷	۴۷۶,۷۱۳
Brentuximab	۰	۱,۰۴۴	۱۰۷,۰۱۰	۱۳۴,۸۷۹	۱۷۲,۳۰۰
Rituximab	۰	۵۱,۲۴۲	۳۰۷,۱۵۷	۱۱,۴۹۲	۱۴۱,۱۵۱
Pembrolizumab	۰	۰	۰	۰	۶۱,۴۵۴
Evolocumab	۰	۲,۶۵۲	۰	۱۵,۰۷۲	۴۳,۶۲۶
Omalizumab	۱,۱۷۱	۴,۰۴۶	۱۰,۴۰۷	۲۸,۳۴۴	۱۸,۹۸۸
Digifab	۱,۳۹۷	۰	۰	۰	۱۰,۳۵۷
Anakinra	۰	۰	۰	۰	۱,۲۷۶
Ocrelizumab	۰	۰	۲۵۶,۶۵۹	۵۵,۹۹۷	۰
Adalimumab	۱۶,۴۴۶	۰	۰	۰	۰
Alemtuzumab	۰	۹,۲۰۰	۰	۰	۰
Belimumab	۰	۰	۰	۰	۰
Etanercept	۹۵,۴۳۱	۴۴,۶۲۴	۰	۰	۰
Pertuzumab	۰	۰	۰	۰	۰
Ranibizumab	۰	۰	۰	۰	۰
Tocilizumab	۰	۰	۰	۱۶۱,۵۰۰	۰
جمع	۴,۶۰۴,۸۵۸	۳,۵۸۶,۱۱۵	۴,۹۱۸,۵۳۳	۴,۸۰۶,۷۴۵	۱۲,۵۷۳,۷۶۰

اندازه ریالی
واردات در سال ۱۴۰۱

۱۲/۵ هزار
میلیارد ریال

سهم واردات
در سال ۱۴۰۱

۲۶٪

رشد سالیانه (YOY)
در سال ۱۴۰۱

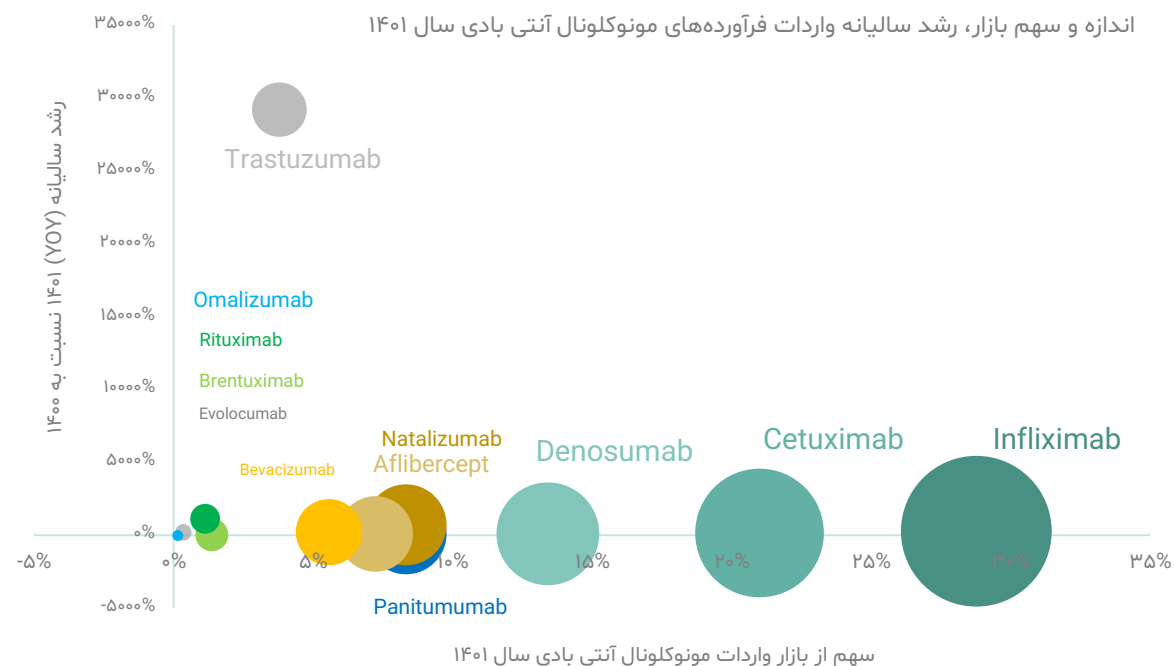
۱۶۲٪

بیشترین سهم
از بازار واردات

۲۹٪
Infliximab

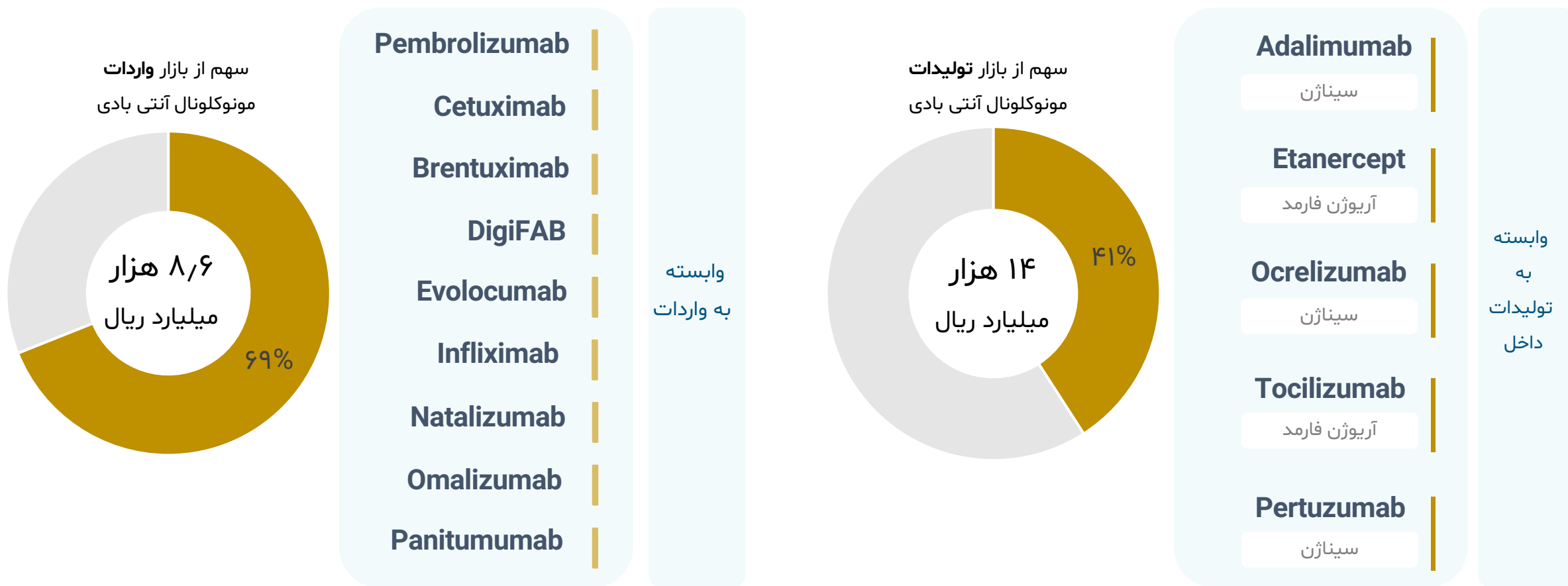
اولین‌ها در سال ۱۴۰۱

واردات Pembrolizumab توسط
شرکت بازگانی سهاکیش

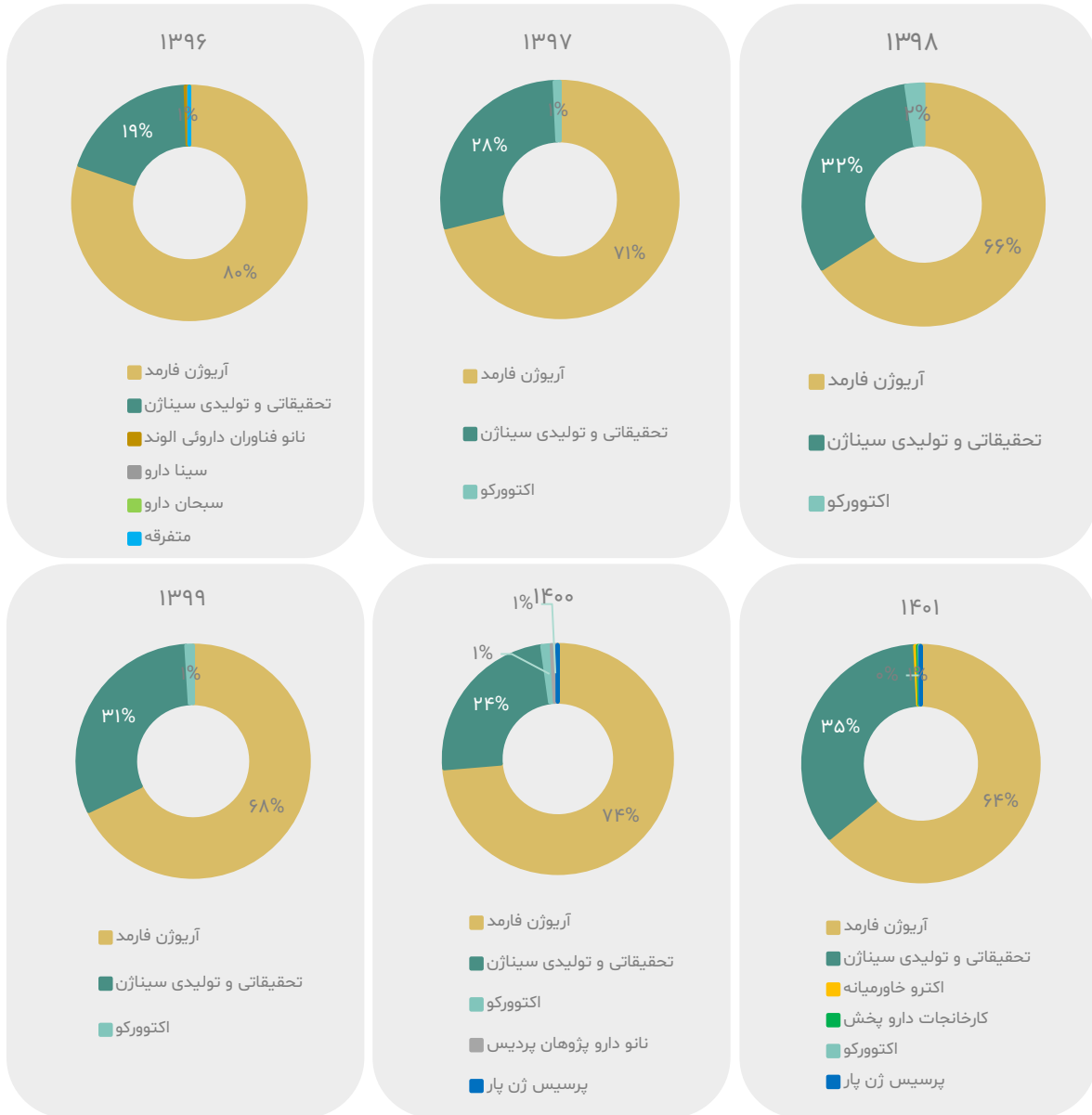
فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی وابسته به تنها تولیدات داخل یا واردات

- بررسی بازار ریالی فرآورده‌های دسته‌ی مونوکلونال آنتی بادی نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۱، تعداد ۵ فرآورده که ۴۱٪ از بازار ریالی تولیدات داخل مونوکلونال آنتی بادی را شامل می‌شوند، تماما وابسته به تولیدات داخل هستند. تعداد ۹ فرآورده که ۶۹٪ از بازار ریالی واردات مونوکلونال آنتی بادی را شامل می‌شوند، تنها از طریق واردات تامین می‌شوند.

تولیدکنندگان فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی

- در سال ۱۴۰۱، ۶۴٪ از بازار ریالی تولیدات داخل مونوکلونال آنتی بادی از طریق آریوژن فارمد و ۳۵٪ از بازار ریالی تولیدات داخل این دسته توسط شرکت تحقیقاتی و تولیدی سیناژن تامین شده است.
- بررسی بازیگران فعال در حوزه تولید فرآورده‌های دسته مونوکلونال آنتی بادی نشان می‌دهد که در بازه ۶ سال اخیر، شرکت آریوژن فارمد با بیشترین سهم بازار در صدر قرار دارد. به طور میانگین بیش از ۶۰٪ از بازار تولیدات فرآورده‌های دسته‌ی مونوکلونال آنتی توسط این شرکت تامین می‌گردد.
- در رتبه دوم شرکت تحقیقاتی و تولیدی سیناژن قرار دارد که سهم بازار این شرت در بازه ۶ سال اخیر، در مجموع از روند صعودی برخوردار بوده است که در سال ۱۴۰۱، ۳۵٪ از بازار تولیدات داخل دسته‌ی مونوکلونال آنتی از طریق این شرکت تامین شده است.

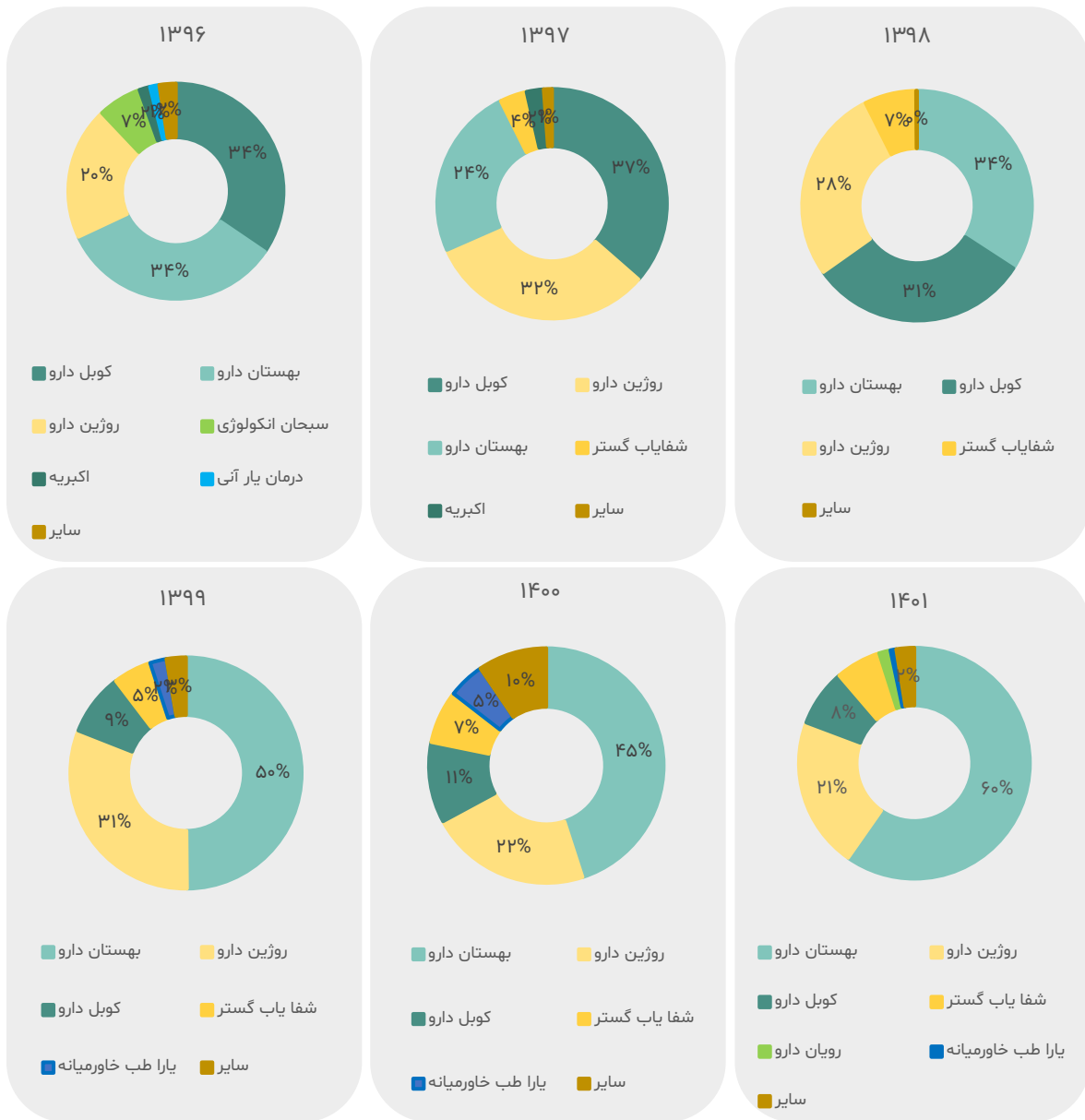
فرآورده‌ها و سهم بازار تولیدکنندگان در یک نگاه

۱۴۰۱	۱۴۰۰	۹۹	فروش ریالی (میلیون ریال)
۸,۲۴۰,۴۸۹	۴,۸۵۹,۹۲۳	۴,۰۴۳,۴۵۵	Adalimumab
۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%	• تحقیقاتی و تولیدی سیناژن
۳۸۵,۸۷۴	-	-	Aflibercept
۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%	• تحقیقاتی و تولیدی سیناژن
۲۰,۹۲۶	۱۶,۰۳۶	-	Anakinra
۱۰۰%	۱۰۰%	۰%	• پرسیس ژن پار
۶,۵۱۴,۰۷۷	۳,۱۲۶,۹۰۹	۱,۲۸۱,۱۳۹	Bevacizumab
۹۸%	۱۰۰%	۱۰۰%	• آریوژن فارمد
۲%	۰%	۰%	• اکترو خاورمیانه
۱,۰۷۲,۵۲۶	۶,۵۸۶	-	Denosumab
۱۰۰%	۱۰۰%	-	• آریوژن فارمد
۲,۳۲۲,۷۵۰	۱,۳۶۶,۵۹۱	۱,۰۹۶,۸۴۲	Etanercept
۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%	• آریوژن فارمد
۳,۳۰۷,۷۰۳	۹۶۱,۷۳۴	-	Ocrelizumab
۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%	• تحقیقاتی و تولیدی سیناژن
۳۶۷,۱۸۹	-	-	Pertuzumab
۱۰۰%	-	-	• تحقیقاتی و تولیدی سیناژن
۵,۴۲۲,۹۱۸	۲,۸۶۳,۳۶۶	۲,۴۰۹,۹۱۱	Rituximab
۹۹%	۸۹%	۹۵%	• آریوژن فارمد
۱%	۱۱%	۵%	• اکتورکو
۷۷,۰۳۶	۶,۰۴۱,۱۸۲	۶۴۳,۲۴۶	Tocilizumab
۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%	• آریوژن فارمد
۷,۳۴۷,۲۱۲	۴,۸۹۹,۹۱۷	۳,۵۱۱,۰۲۳	Trastuzumab
۹۹%	۹۶%	۱۰۰%	• آریوژن فارمد
۱%	۰%	۰%	• کارخانجات دارو پخش
۰%	۴%	۰%	• نانو دارو پژوهان پردیس

- بررسی فرآورده‌های دسته‌ی مونوکلونال آنتی بادی و سهم فروش تولیدکنندگان نشان می‌دهد که در بازه زمانی سه سال اخیر، درصد قابل توجه‌ای از تولیدات هر فرآورده توسط تعداد محدودی شرکت تولیدی تامین شده است.
- در سال ۱۴۰۱، بیشترین سهم بازار تولیدات داخل با ۶۴٪ به شرکت آریوژن فارمد اختصاص داشته است. این شرکت تنها تولیدکننده‌ی داخلی فرآورده‌های دنوزومب، اتانرسپت، توسیلیزومب بوده و در خصوص فرآورده‌های بواسیزومب، ریتوکسیمب و تراستوزومب درصد قابل توجه (۹۹٪) از بازار تولیدات داخل متعلق به این شرکت بوده است.
- رتبه دوم از نظر سهم بازار تولیدات داخل متعلق به شرکت تحقیقاتی و تولیدی سیناژن است که این شرکت تنها تولیدکننده‌ی داخلی فرآورده‌های آدالیمومب، افلیبرسپت، اکریلیزومب و پرتوزومب بوده است.

وارد کنندگان فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی

- در سال ۱۴۰۱، ۶۰٪ از بازار واردات مونوکلونال آنتی بادی از طریق بهستان دارو و ۲۱٪ از بازار نیز توسط شرکت روژین دارو تامین شده است.
- بررسی بازیگران فعال در حوزه واردات فرآورده‌های دسته مونوکلونال آنتی بادی نشان می‌دهد که در بازه ۶ سال اخیر، شرکت‌های کوبل دارو، بهستان دارو و روژین دارو از بیشترین سهم بازار برخوردار بوده‌اند. در این بازه سهم شرکت کوبل دارو کاهش داشته است.
- از سایر شرکت‌های فعال در حوزه واردات فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی می‌توان به شرکت‌های شفایاب گستر، یاراطب خاورمیانه و رویان دارو اشاره کرد.

فرآورده‌های مونوکلونال آنتی‌بادی پرفروش موجود در بازار دنیا

همانطور که اشاره شد، یکی از راه‌حل‌های احتمالی برای افزایش سهم بازار فرآورده‌های بیولوژیک در ایران، افزایش تنوع فرآورده‌های قابل عرضه در بازار است؛ در این راستا لیستی از فرآورده‌های تائید شده توسط FDA و موجود در بازار دنیا که از فروش بالاتر برخوردار بودند، فراهم شده است؛ این فرآورده‌ها به صورت بالقوه و پس از ارزیابی‌های لازم می‌توانند به عنوان فرآورده‌های جدید برای ورود به بازار ایران در نظر گرفته شوند.

فروش برند در سال ۲۰۲۲ (میلیارد دلار)	تاریخ دریافت تاییدیه FDA	کاربرد درمانی	نام برند	ماده ی موثره
۵.۵-۶.۵	۲۰۱۴	بیماری کرون	Entyvio	Vedolizumab
۴.۲	۲۰۱۸	Paroxysmal nocturnal hemoglobinuria	Ultomiris	Ravulizumab
۲.۵	۲۰۱۶	پسوریازیس	Taltz	Ixekizumab
۱.۵	۲۰۱۹	پسوریازیس	Skyrizi	Risankizumab
۱.۲	۲۰۱۱	بیماری لوپوس	Benlysta	Belimumab
۱.۱	۲۰۰۹	Muckle-Wells syndrome	Ilaris	Canakinumab
۰.۸۴۰ (۲۰۲۱)	۲۰۱۸	Primary hemophagocytic lymphohistiocytosis	Gamifant	Emapalumab
۰.۷۹۵	۲۰۱۸	حملات آنژیوادم ارثی*	Takhzyro	Lanadelumab
۰.۷۸۰	۲۰۱۹	پوکی استخوان	Evenity	Romosozumab
۰.۶۸۰	۲۰۲۰	سرطان سینه	Trodely	Sacituzumab govitecan
۰.۶۵۱	۲۰۱۸	پیشگیری از میگرن	Emgality	Galcanezumab

*Hereditary angioedema attacks

نگاه ویژه

مطالعه بازار مونوکلونال آنتی بادی در ایران

قیمت‌گذاری در صنعت دارو

- صنعت دارو به عنوان یکی از صنایع شاخص در کشور در سال‌های اخیر همواره تحت فشار دو جانبه از سوی سیاست‌های کنترلی قیمت‌گذاری و شرایط تورمی اقتصادی قرار داشته است.
- صنعت گران دارویی تمام تلاش خود را جهت حفظ و بقای کسب و کارهای خود گمارده‌اند و بعضاً توانسته‌اند در وضعیت فعلی اقتصادی و سیاست‌گذاری شاهد رشد کسب و کار خود باشند.
- اما درمجموع آزاد شدن نرخ ارز، افزایش اجتناب ناپذیر بهای تمام شده محصولات و سیاست دستوری قیمت‌گذاری از عواملی هستند که صنعت دارو را تحت تاثیر قرار داده‌اند. شرایط اقتصادی ایران، افزایش نرخ ارز و تورم از عوامل تاثیرگذاری هستند که صنعتگران دارویی توانایی تغییر آن را ندارند. در این میان، سیاست‌های قیمت‌گذاری در مقایسه با شاخص‌های کلان اقتصادی از امکان انعطاف‌پذیری بیشتری برخوردارند. ازین رو صنایع دارویی در تلاش هستند تا با تغییر و بهبود سیاست‌های قیمت‌گذاری سازمان‌های ناظر، فشار ناشی از عوامل مذکور را کاهش داده تا قادر باشند به فعالیت خود ادامه دهند.
- در این بخش نگاه ویژه‌ای به قیمت‌گذاری فرآورده‌های مونوکلونال آنتی‌بادی و نوسانات قیمتی این دسته از فرآورده‌ها داشته‌ایم.

خلاصه سیستم قیمت‌گذاری داروهای بیوسیمیلار تولیدی در ایران

- هدف ضوابط قیمت‌گذاری در ایران، تعیین قیمت منطقی برای داروهای موجود در بازار دارویی به منظور تضمین دسترسی بیماران به داروهای مورد نیاز خود، حمایت از فناوری‌ها و توانمندی‌های داخلی برای تامین و تولید مستمر داروها، تشویق به سرمایه‌گذاری و عمق بخشی به تولید داخل، افزایش توان صادراتی و ایجاد شفافیت در فرایند قیمت‌گذاری داروها در سازمان غذا و دارو است.
- جدول زیر به صورت خلاصه ضوابط قیمت‌گذاری فرآورده‌های بیولوژیک تولیدات داخل را بیان می‌کند.

دسته دارویی	فرمول محاسبه قیمت
۱- داروی ژنریک/بیوسیمیلار تولید داخل (نخستین تولید در کشور) با فناوری دارویی پیشرفته	الف- تا ۶۰ درصد کمترین قیمت فروش به عمده فروشی برند اصلی کشورهای مرجع در صورت فعال بودن پتنت
ب- ۷۰ تا ۸۰ درصد کمترین قیمت فروش به عمده فروشی ژنریک/بیوسیمیلار کشورهای مرجع در صورت غیر فعال بودن پتنت	
۲- داروی ژنریک/بیوسیمیلار تولید داخل (نخستین تولید در کشور) با فناوری دارویی غیر پیشرفته	الف- ۳۰ تا ۴۰ درصد کمترین قیمت فروش به عمده فروشی برند اصلی در کشورهای مرجع در صورت فعال بودن پتنت
ب- ۵۰ تا ۶۰ درصد کمترین قیمت فروش به عمده فروشی ژنریک در کشورهای مرجع در صورت غیر فعال بودن پتنت	

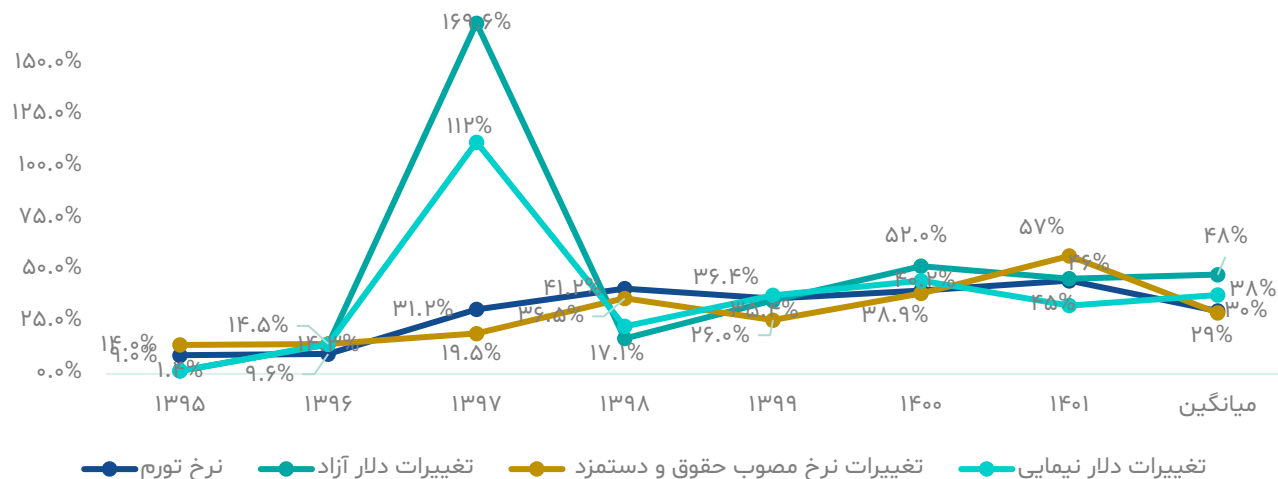

اما سوال اساسی مطرح شده این است که آیا سیستم قیمت گذاری فعلی و حاشیه سودآوری صنعت بیولوژیک پاسخگوی سرمایه‌گذاری‌های جدید خواهد بود یا خیر؟ در ادامه به بررسی تغییرات قیمتی دسته فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی که یکی از گروه‌های اصلی تشکیل دهنده فرآورده‌های بیولوژیک هستند می‌پردازیم و افزایش قیمت فرآورده‌ها را با افزایش نرخ دلار و تورم مقایسه خواهیم کرد.

رشد شاخص‌های اقتصادی در ایران

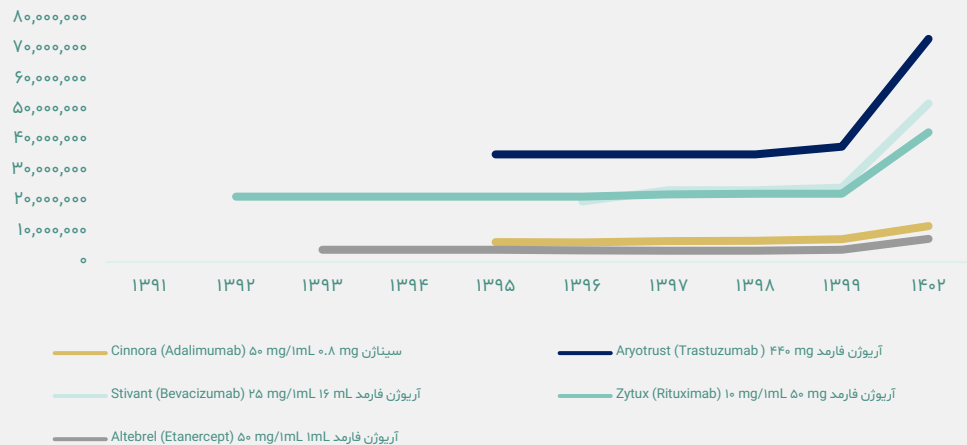
میانگین	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	شرح
---	۴۱.۷۹۷.۵۰۰	۲۶,۵۵۴,۹۵۰	۱۹,۱۱۲,۷۰۰	۱۵,۱۶۸,۸۱۰	۱۱,۱۱۲,۶۹۰	۹,۲۹۹,۳۱۰	۸,۱۲۱,۶۶۰	نرخ مصوب دستمزد ماهانه / (ریال)
۲۹.۵%	۵۷.۴%	۳۸.۹%	۲۶.۰%	۳۶.۵%	۱۹.۵%	۱۴.۵%	۱۴.۰%	درصد تغییرات
---	۳۸۰,۰۰۰	۲۶۰,۰۰۰	۱۷۱,۰۰۰	۱۲۶,۲۶۰	۱۰۷,۸۳۰	۴۰,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	نرخ دلار آزاد (ریال)
۴۸%	۴۶%	۵۲.۰%	۳۵.۴%	۱۷.۱%	۱۶۹.۶%	۱۴.۳%	۱.۴%	درصد تغییرات
---	۲۸.۰۰۰	۲۱.۰۰۰	۱۴.۵۰۰	۱۰.۵۰۰	۸.۵۰۰	۴۰,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	نرخ دلار نیمایی (ریال)
۳۸%	۳۳.۳%	۴۴.۸%	۳۸.۱%	۲۳.۵%	۱۱۲.۵%	۱۴.۳%	۱.۴%	درصد تغییرات
۳۰%	۴۵%	۴۰.۲%	۳۶.۴%	۴۱.۲%	۳۱.۲%	۹.۶%	۹.۰%	نرخ تورم

روند تغییرات نرخ مصوب ۵ ساله

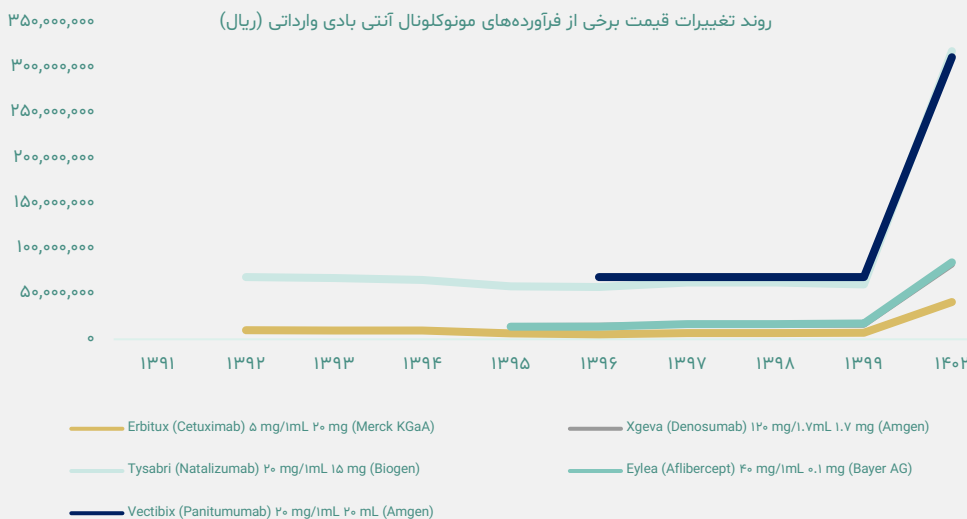

- در جدول و نمودار روبرو سیر رشد دلار آزاد، نیمایی، تورم و نرخ مصوب دستمزد ماهانه را می‌بینید. همانطور که مشاهده می‌شود، در ۷ سال گذشته نرخ رشد میانگین حقوق و دستمزد سالانه نزدیک به ۳۰ درصد، دلار آزاد نزدیک به ۵۰ درصد و دلار نیمایی ۴۰ درصد بوده است. گرچه ارزش اختصاصی به صنعت دارو در سال ۱۴۰۱ از ارزش ترجیحی به ارزش نیمایی تغییر پیدا کرد؛ اما در عمل، پیش از این تاریخ عمده هزینه‌های سرمایه‌گذاری شرکت‌ها که به منظور تامین تجهیزات و تاسیسات کارخانه‌ها بوده، از ارزش نیمایی تامین می‌شده است. از سوی دیگر هزینه‌های نیروی انسانی بر اساس رشد نرخ مصوب حقوق و دستمزد بوده است. از این رو بهای تمام شده نرخ ارز برای صنعت دارو تا پیش از تغییر ارزش ترجیحی به ارزش نیمایی چیزی میان این دو نرخ تخمین زده می‌شود.

روند تغییرات قیمت برخی از فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی تولید داخل (ریال)

روند تغییرات قیمت برخی از فرآورده‌های مونوکلونال آنتی بادی وارداتی (ریال)

اما نکته‌ای که وجود دارد حضور پررنگ داروی توسیلیزومب در سال ۱۴۰۰ در دسته مونوکلونال آنتی بادی‌ها است. این دارو که به علت اندیکاسیون آن در کرونا فروشی ناگهانی بیش از ۶۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۰ را تجربه کرد با فروکش کردن کرونا فروش این دارو نیز به زیر ۱۰۰ میلیارد ریال رسیده است. اگر فروش داروی توسیلیزومب را از فروش فرآورده‌های بیولوژیک در سال ۱۴۰۰ حذف کنیم شاهد خواهیم بود که رشد ریالی بازار فرآورده‌های بیولوژیک در سال ۱۴۰۱ حدود ۱۱۶٪ و رشد دسته مونوکلونال آنتی بادی‌ها در این سال ۱۰۹٪ است. پس اختلاف رشد واقعی این دسته از فرآورده‌ها کمتر از حالتی است که فروش داروی توسیلیزومب را در نظر بگیریم و همچنین رشد این دسته از داروها از کل بازار دارو بیشتر بوده است.

درصد تغییر قیمت محصولات تولید داخل از سال ۹۹ تا ۱۴۰۲

Cinnora	۵۹%
Aryotrust	۹۴%
Stivant	۱۱۴%
Zytux	۹۰%
Altebrel	۸۸%

درصد تغییر قیمت محصولات وارداتی از سال ۹۹ تا ۱۴۰۲

Erbitux	۴۵۷%
Xgeva	۴۰۶%
Tysabri	۴۲۵%
Eylea	۳۸۱%
Vectibix	۳۵۳%

جمع بندی

در جدول زیر قیمت برخی از فرآورده‌های پرفروش تولید ایران با مشابه بیوسیمیلار و یا اورجینیتور خود در بازار ترکیه مقایسه شده است. همانطور که مشاهده می‌گردد قیمت داروهای بیوسیمیلار در ایران نسبت به ترکیه بسیار ارزان قیمت‌تر هستند به طوری که در بازه ۶ الی ۳۲ درصدی قیمت‌ها در بازار ترکیه قرار دارند. در حال حاضر بسیاری از هزینه‌های کسب و کار شرکت‌ها تابعی از نرخ دلار بوده و ازین رو می‌توان گفت با وجود این اختلاف در قیمت‌ها انگیزه سرمایه‌گذاران برای ورود به بازار بیولوژیک و یا توسعه زیرساخت‌های موجود در ایران کمرنگ شده است.

از آنجا که تنها آمار فروش ریالی داروها در دسترس است و فروش عددی اعلام شده در هر سال با مبانی متفاوتی اعلام می‌گردد که قابل اتکا نیست، اظهار نظر و تحلیل سیاست قیمت گذاری دارویی بسیار سخت است. در حال حاضر تولید کنندگان داروهای مونوکلونال آنتی‌ب‌ادی انگشت شمارند و به دلیل نبود اطلاعات مالی کافی از این حوزه سرمایه‌گذاران جدید با ابهام روبرو هستند. امر قطعی این است که بازار داروهای بیولوژیک روز به روز در دنیا متنوع تر و پیچیده‌تر خواهد شد و بازار ایران نیز با اختلاف چند سال ملزم است که خود را به بازار جهانی نزدیک نماید. نزدیک شدن به بازار جهانی نیازمند سرمایه‌گذاری‌های جدید در این حوزه است و با توجه به حجم سرمایه‌گذاری مورد نیاز عمده آن نیازمند ورود سرمایه‌گذاران جدید و آورده‌های جدید می‌باشد. این سرمایه‌گذاری‌ها می‌تواند در قالب مشارکت‌هایی با بازیگران قبلی یا مدل‌های دیگری صورت پذیرد. اما قدم اول جذب سرمایه به این حوزه شفافیت و آگاهی از بازدهی این صنعت و همچنین آینده پیش روی سیاست‌های قیمت‌گذاری و بازپرداخت آن توسط بیمه‌ها خواهد بود.

نام دارو	نام بیوسیمیلار در ترکیه	قیمت در ترکیه (هر دانه - دلار)	قیمت در ترکیه (ریال-بر اساس دلار نیمایی)	قیمت محصول مشابه ایرانی (تعدیل شده بر اساس دوز)	نسبت قیمت در ایران به ترکیه
Adalimumab	Humira	\$۲۹۰	۱۰۷,۸۸۰,۰۰۰	۱۱,۸۸۰,۰۰۰	۱۱%
Trastuzumab	Herzuma	\$۲۶۵	۹۸,۵۸۰,۰۰۰	۲۹,۸۱۸,۸۰۰	۳۰%
Bevacizumab	Mvasi	\$۴۳۳	۱۶۱,۰۷۶,۰۰۰	۵۲,۲۷۲,۰۰۰	۳۲%
Rituximab	Redditux	\$۵۹۷	۲۲۲,۰۸۴,۰۰۰	۴۲,۷۶۸,۰۰۰	۱۹%
Etanercept	Enbrel	\$۸۴	۳۱,۲۴۸,۰۰۰	۷,۶۵۰,۷۰۰	۲۴%

درباره ما

گروه مشاوره مانا خدمات تخصصی خود را در حوزه مشاوره مالی، مدیریتی و سرمایه گذاری ارائه می‌دهد.

فارمانا، دپارتمان دارویی این گروه به صورت اختصاصی خدمات مذکور را برای صنعت دارویی کشور فراهم می‌آورد. فارمانا با تیم متخصص و بین رشته‌ای خود در طول سال‌های گذشته توانسته تا خدمات تخصصی و راهکارهای نوآورانه خود را در اختیار فعالین زنجیره ارزشی دارویی از قبیل حوزه‌های دارویی شیمیایی، بیوتکنولوژی، داروهای مشتق از پلاسما و بگذارد.

هدف فارمانا قرار گرفتن در کنار شرکت‌های صنعت دارویی و تجهیزات پزشکی به منظور توانمندسازی آن‌ها از طریق به‌کارگیری دانش کسب و کار در راستای حل مسائل و پیشرفت هرچه بهتر آنها است.

تهران، بزرگراه ارتش، مجتمع تجاری و اداری
شمیران سنتر واحد ۷۰۷

۰۲۱-۲۶۳۷۴۵۶۵

www.manadvisory.com/pharmana

info@manadvisory.com

